

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 23.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „

PENTRU ROMÂNIA
ȘI STRĂINĂTATE:
Pe un an . . . 40.— franci
TELEFON
pentru oraș și interurban
Numărul 730.

ROMÂNUL

REDACTIA ȘI
ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERȚIUNILE
se primesc la
administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.
MANUSCRISELE NU SE
INAPOAZĂ.

10 August — 10 Noembrie 1913.

Cum înțeleg, după pacea de București, guvernul, administrația, presa și societatea ungurească „împăcarea“ cu Românii.

Trei luni de neîntrerupte ostilități ungurești: atacuri, insulte, campanii și inițiative dușmănoase, nedreptăți, prigoniri și condamnări contra Românilor și nemaghiarilor.

Inchinat contelui Ștefan Tisza, „pacificatorul“ Românilor.

După pacea dela București, încheiată la 10 August 1913, presta contelui Ștefan Tisza a anunțat lumea întreagă că marele bărbat de stat are intenția cea mai hotărâtă de a înfăptui „împăcarea“ româno-maghiară.

Vestea aceasta a fost primită cu încredere optimistă aici la noi ca și, mai ales, în România. Ieri s'au împlinit trei luni dela încheierea păcii de București și dela lansarea zvonurilor de „împăcare“. Contele Tisza nu a avut încă timpul de a începe tratativele anunțate cu șefii noștri naționali, dar, pentru a nu pierde timpul, se pare că a luat toate măsurile pentru pregătirea spiritelor și a terenului, atât de necesară unei împăcări sincere și trainice.

Profitând de acest timp liber pe care d. prim-ministru ni-l acordă înainte de a intra cu noi în discuția marelui probleme, am crezut că cea mai bună întrebuintare ce vom putea da acestui răgaz, e să întocmim lista tuturor manifestărilor de prietenie din partea guvernului, administrației, presei și societății ungurești și să le prezintăm înmănușiate contelui Tisza.

Iată lista noastră:

Luna August.

- 10—30 August. Cu prilejul succesului României, consfințit prin pacea de București, toată presa ungurească atacă cu violență Regatul român. Acțiunea lui contra Bulgariei a fost „lașă“ și „răpăreață“, armata română e o „hoardă dezorganizată“, ofițerul român „incult“ și „iubit de plăceri“, soldatul român „inconștient“ și „îmbrăcat în zdrențe“. În schimb, se arată toate simpatiile Bulgariei umilite.
- 15—30 Aug. Presa ungurească pornește o campanie furioasă împotriva proiectului învățătorilor români de a se aduna într'un congres general la Cluj. Se cere oprirea congresului.
- 18 August. Rezultatul regimului de teroare în Croația: Muncitorul croat Ștefan Doicić săvârșește un atentat politic contra comisariatului regal baronul Ivan Skerlec, rănindu-l grav.
- 20 August. Ministrul instrucției publice d. Jankovich interzice congresul învățătorilor români, convocat la Cluj, pe motive ridicole și nesincere.

5. 24 August. In „Gazeta Transilvaniei“ d. Dr. Valer Moldovan denunță noul sistem de spionaj la sate. Preoții și fruntașii din comitatul Turda Arieș sunt supravegheați și vexați pentru orice manifestații culturale românești.

6. 27 August. Congresul săcuiesc întrunit la Vâlcele lângă Brașov cere guvernului unguresc statificarea, adică maghiarizarea tuturor școalelor primare normale și froebeliane românești.

7. 29 August. „Pesti Hirlap“ și „Budapesti Hirlap“ cer guvernului creierea unui număr de 3 episcopii ungurești ortodoxe pentru maghiarizarea românilor.

Luna Septembrie.

8. 1 Septembrie. In serviciul maghiarizării guvernul unguresc deschide 227 de școli primare nouă așezate în ținuturile românești. Presa ungurească, bucurându-se, le numește „ateliere de maghiarizare“.

9. Septembrie. Clericii români, înscriși la facultatea de teologie catolică din Budapesta sunt opriți a forma o societate literară românească și a vorbi românește între dânsii.

10. Septembrie. In preajma congresului „Asociației“ la Orăștie presa ungurească, cu deosebire „Pesti Hirlap“ atacă această instituție culturală pentru că ar proiecta o adunare politică secretă, în legătură cu succesul internațional al României. Se cere interzicerea congresului.

11. Septembrie. Avocatul Dr. I. Olteanu și preotul Octavian Popa sunt puși în urmărire de poliție pentru două conferințe culturale, ținute la adunarea „Asociației“, secția Ludos.

12. 17 Septembrie. Curtea cu juri din Cluj condamnă pe Niculai Bratu proprietarul ziarului „Foaia Poporului“ din Sibiu pentru ațâțare în presă la opt luni temniță și 600 de coroane amendă.

13. 20 Septembrie. Parchetul din Cluj intențază proces de „ațâțare“ ziarului „Libertatea“ pentru două articole despre episcopia de Hajdudorog.

14. Septembrie. Preotul slovac Ian Nilie e condamnat la un an temniță și 1000 co-

roane amendă pentru un articol apărut în „Slovenski Tizdenik“.

15. Septembrie. Pentru distrugerea partidului național român, guvernul Tisza proiectează înființarea unui fals partid românesc sub șefia lui Mangra.

16. Românii din Ibașfalău fac recurs contra hotărârii consiliului comunal, care interzice orice adunări economice și culturale românești în oraș. Ministrul de interne Sándor János, cumnatul contelui Tisza aprobă hotărârea șovinistă și respinge recursul românesc.

17. Un atentat, reușit numai în parte, împotriva statuii lui Árpád de lângă Brașov, dă expresie nemulțămirii nemaghiarilor față cu persecuțiile ungurești.

18. 24 Septembrie. Consiliul comunal din Brașov respinge recursul prezintat de români contra hotărârii poliției locale, de a confisca cocardele tricolore românești ale unor elevi de liceu din Pitești, veniți în excursiune.

19. Poliția ungurească din Deva confiscă stegulețele românești dela automobilul dnei Tache Ionescu.

20. Acelaș lucru se întâmplă dlui Tache Ionescu la Bichiș-Ciaba.

21. Gazetele ungurești terfelesc amintirea lui Aurel Vlaicu, jignind sentimentele de doliu și pietate ale întregului popor românesc.

22. Ziaristul sârb Milan Popovici e condamnat de tribunalul Seghedin la șase luni temniță pentru „ațâțare“.

Luna Octombrie.

23. Revizorul școlar din Hunedoara Dénes Károly propune refuzarea subvenției de stat la 80 școale românești din comitat, cari urmează să fie închise.

24. Din persecuțiile administrației: Un român din comitatul Târnavei e pedepsit cu 504 coroane pentru o mică contravenție (împușcarea unui iepure). Alt român e pedepsit cu 44 zile închisoare pentru altă contravenție (întrarea găștilor sale în curtea unui nemeș).

25. 3 Octombrie. „Pesti Hirlap“ săvârșește calomnia murdară de-a acuza pe Regele Carol că face spionaj împrejurul Brașovului.

26. 4 Octomvrie. Curtea juraților din Oradea-mare osândește pe învățătorul Dariu Pop la 4 luni temniță și 400 coroane, pentru un articol apărut în „Românul”.
27. 4 Octomvrie. Aceeași curte cu juri condamnă pe Atanasie Hălmăgianu la 3 luni temniță și 300 coroane amendă pentru un articol apărut în „Românul”.
28. Congresul învățătorilor unguri din Odorhei cere guvernului într-o moțiune să refuze apunamentele familiare ale învățătorilor români, cari nu se pun în serviciul maghiarizării.
29. 5 Octomvrie. Cu toate protestările românești se inaugurează la Dobrișin noul episcop de Hajdudorog Miklóssy, care declară că se va pune în serviciul maghiarizării.
30. 6 Octomvrie. Printr-o circulară, adresată administrației, guvernul restrânge dreptul de înțrunit. Motivul elastic al „agitajului” îndreptățește pedepsirea organizatorilor până la 15 zile închisoare și 200 coroane amendă.
31. 7 Octomvrie. Doi jandarmi insultă în tren între Sibiu și Ocna pe trei preoți români, amenințând a-i pune în filare și a „stârpi toată valahimea”.
32. „Gazeta” publică sentința tribunalului din Târgu-Murășului osândind pe Dr. Teodor Popescu din Făgăraș la 440 de coroane (sau 24 zile) pedeapsă, plus 1107 cor. 50 fil. cheltuieli, pentru că a criticat pe un funcționar (Dr. Darányi) pentru atitudinea sa anti-românească.
33. Congresul agrariilor unguri la Cluj cere guvernului măsuri pentru descărcarea latifundiarilor îndatorați, pentru continuarea colonizărilor printre români și monopolizarea proprietății de pământ pentru țărani unguri și pentru desproprietărea celor români.
34. 11 Octomvrie. Ziarul „Ujság” din Cluj se plânge că studenții români din acel oraș, universitari, vorbesc românește la universitate. Ziarul cere aplicarea ordinului Apáthy, care oprise limba românească în localurile universității.
35. Persecuții contra persoanei și familiei luptătorului român Dr. R. Boila din San-Martin, căutându-se a-l ruina materialmente.
36. Administrația comitatului Trencin interzice o adunare de popor convocată de fruntașii slovaci Juriga, Hlinka și Tomaneck. Două mii de țărani slovaci sunt alungați cu baioneta.
37. 16 Octomvrie. Profesorul Balan și teologul Ieronim Grovu din Sibiu sunt arestați în mod cu totul ilegal de un ofițer de honvezi, pentru că au îndemnat pe soldații români să vorbească între dânsii românește.
38. 19 Octomvrie. „Budapesti Hirlap”, — organ guvernamental, respinge teoria deputatului Dr. Al. Vaida, că statul trebuie să fie obiectiv față cu toate popoarele din țară, ca în Austria.
39. Ziarul „Az Ujság”, organul primului ministru Tisza, expune într-un prim articol, că titlul de *națiune* revine numai poporului unguresc. Celelalte popoare fiind numai *naționalități* sunt condamnate la o situație inferioară.
40. 18 Octomvrie. Curtea de apel din Agram confirmă sentința tribunalului local, osândind pe Doicici, atentatorul baronului Skerlec, la 16 ani muncă silnică.
41. 22 Octomvrie. La alegerile pentru congregația Aradului majoritatea cercurilor românești (95 din 115) aleg pe candidații unguri, grație corupției și abuzurilor administrative. La Gura-Hont de pildă cei 30 de alegatori unguri înving cele 300 de voturi românești, punându-le în „minoritate”.
42. În mijlocul unor injurături turanice poliția Clujului, comandată de subprefectul Kóváry smulge tricolorul nostru de pe palăria țăranilor români.
43. Într-o ședință a camerei de comerț din București, Ion Tețu protestează în contra poștelor ungare, care confiscă ziarele „Universul” și „Adevărul” dintr-un pachet destinat *transit* pentru Viena.
44. 25 Octomvrie. Ministrul de justiție Baglogh depune un proiect de lege al presei

cu tendințe reacționare, cuprinzând dispoziții *administrative* contra ziarelor „agitatoare”.

45. Comisiunea teatrului unguresc din Cluj cere guvernului să interzică reprezentațiile trupei V. Antonescu.
46. În Nagymihály (com. Zemplén), banca slovacească în urma boicotajului unguresc nu găsește locuință. Făptuitori „necunoscuți” distrug sub ochii autorităților inscripțiile băncii.
47. 30 Octomvrie. Curtea cu juri din Seghedin osândește pe prof. sârb Vasile Staiici pentru „ațătare” prin ziarul „Novi Srbii” la 6 luni temniță.

Luna Noembrie.

48. Adam Welker, redactorul ziarului german naționalist „Südbatschkaer Zeitung” e condamnat la 6 luni temniță.
49. În fața alegerilor pentru reprezentanța comitatului Făgăraș, administrația și-a început opera de corupere a poporului pentru a-i storce votul.

Simțim că orice comentariu ar slăbi efectul acestor fapte și renunțăm deci a adăuga orice observație din parte-ne.

Trăiască „împăcarea” româno-maghiară! Trăiască nobilul ei înfăptuitor contele Ștefan Tisza!

In așteptare...

Paris, 8 Noembrie.

Șirul lung de convulsii europene s'a sfârșit el oare, sau liniștea ce pare să se fi instaurat în continent este numai aparentă? Ișbindu-se de voința fermă a concertului european de a evita cu orice preț izbucnirea unui mare conflict armat, statele cari au interes să mai facă războaie se vor resuma ele oare și vor admite ca anumite diferende, ca spre ex. conflictul greco-turc, să fie definitiv rezolvate pe cale pașnică? *România* stă gata și pentru o soluțiune, cea pașnică, și pentru cealaltă, cea războinică... Indicațiunile cari ne vin din capitalele marilor puteri ne lasă aproape indiferenți: noi am știut să ne cunoaștem *singuri* interesele, le-am știut apara *singuri* și vom ști să le salvăm tot *singuri*. Alianțele nu sunt de disprețuit, este adevărat, dar nu trebuie să ne încredem prea mult

Păpădia.

Poveste pentru copii de școală.

De Victor Stanciu.

Tot ce este viu în natură urmează poruncii: „Cresceți, vă înmulțiți și stăpâniți pământul!” Plantele ca organisme vii împlinesc și ele această poruncă a creației. Dar nici o plantă nu și-a întocmit viața cum și-a întocmit-o păpădia, și nici una nu este atât de lătită și de cunoscută cum este ea.

Suntem obișnuiți să privim plantele ca pe niște organisme fără voință și fără simțire, organisme, cari cu dela sine putere nu se pot schimba. Judecățile noastre despre plante în cele mai multe cazuri sunt superficiale, manifestările lor de viață le trecem cu vederea și în lipsă de dragoste și de atenție trecem nepăsători pe lângă operele cele mai mărețe ale celorlalte mâini cari ne-au creat și pe noi.

La început plantele nu erau atât de perfecționate cum sunt cele mai multe cari le vedem noi. Strămoșii plantelor de astăzi au fost simpli și numai în decursul vremurilor și-au câștigat minunățiile de întocmiri pe cari le putem admira astăzi. Noi cu mintea noastră încă nu putem combina lucruri mai mărețe decât sunt ale lor. Dar trebuie să le înțelegem măreția. Rădăcina, tulpina, frunzele și florile sunt părțile oricărei plante, dar câte secrete nu ascunde fiecare dintre ele.

Rădăcina păpădiei e în formă de fus, adâncită în pământul din care își scoate hrana. Peste iarnă se prăpădesc toate părțile plantei, rădăcina rămâne și pentru anul viitor. Ea e de cele mai multe ori cea mai veche parte a plantei, ca oricare bunică e cruțarea întrupată. Toată hrana și puterea ce a avut-o planta toamna o strânge rădăcina în măruntălele ei ca să o dea nepoților: frunzelor tinere și florilor cari izbucnesc din pământ primăvara. De aceea vedem des de primăvară întreaga câmpie îngălbenită de florile păpădiei. Până când alte plante prăpădesc câte un an ca să și strângă materialul necesar la zidirea floarei și la producerea semințelor, cum sunt plantele bienale, cari trăesc 2 ani, păpădia din economisirea rădăcinii își poate răsfăța florile în primele raze călduroase ale primăverii. Acei cari au o mostenire oarecare străbat mai ușor în lume, și acei cari se trezesc de dimineață ajung departe. Florile primăverii vor produce totdeauna seminte coapte și așa păpădia nu are să se teamă de apropierea toamnei cu brumă sau de timp nepriincios pentru coacerea semințelor.

Tot rădăcina fixează planta în pământul umed asigurându-o încontra uscăciunii în timpul verilor secetoase și ea furnizează apa necesară plantei întregi. Rădăcina principală trimite rămurile subțiri, cari se înfrățesc cu firicelele de pământ și le sugă toată umezeala. Chiar și atunci când noi credem pământul uscat, rămurilele acestea subțiri mai pot încă

storce apă. Subțiri și neputincioase cum înlocuiesc pe Storce-Peatră din povești. Dar și e mare lipsă de apă. Căldura zilei răpește unui fir mai mare de păpădie aproape 1 litru de apă. Afară de apa aceasta care evaporează în fiecare zi, mai are lipsă de anumită cantitate pentru ca să și zidească corpul său propriu și să transpoarte hrana din o parte a plantei în altă parte: din frunze în rădăcină, din rădăcină în flori și în fructe. Din sărăcia pământului și a picurilor rari de ploaie, de unde să câștige ea umezeala necesară? Cei inventioși se ajută. Frunzele ei lungi ca niște limbi întinse stau roată în jurul tulpinei concreșcută cu rădăcina. Prin puterea și greutatea lor calcă ierburile mărunte din jurul rădăcinii ridicându-se deasupra lor. Frunzele se fac scoc și când plouă picurii se rostogolesc de-alunul frunzelor și se conduc la rădăcina păpădiei, așa încât numai prisosul de apă ajunge și la ierburile mărunte înăbușite de frunzele răpărete.

Prin acest sirtelic își câștigă apă în abundență. Câștigul ușor și mare nu o îndreptățește să fie mână scurtă. Poate veni o zi când vânturile vor purta norii în alte părți ale boltei ceresti, când risipitorii vor cerși zădarnic iertare plecându-și capetele în pământ. Ea stie aceasta și se îngrijește să piardă cât mai puțină apă. Toate pielitele subțiri prin cari apa din corpul lor s'ar elibera ușor sunt îmbrăcate în perisori fini. Perisorii, rari cum sunt, apără planta du frig, iar în căldurile zilelor de vară

în ele, comitând iarăși greșala pe care n'am văzut-o decât după experiențele câștigate în chestiunea Siliștrei ne-au deschis ochii.

D'abea s'a terminat conflictul dintre Austro-Ungaria și Serbia, și un nou conflict, nu mai puțin *periculos* pentru pacea din Orient, se ivește: este conflictul dintre Austro-Ungaria (secondata de Italia) și *Grecia*. Iar cauza acestui conflict este tot *Albania*, nenorocita țărișoară care de un an de zile servă drept cal de bătae diplomației vieneze. La dreptul vorbind până acum chestiunea albaneză n'a fost pentru conducătorii Ballplatzului decât un pretext de a lovi când în Muntenegru, când în Serbia, când în Grecia. Ceea ce este semnificativ este că Italia s'a pretat întotdeauna, în aceste operațiuni savante ale diplomației austro-ungare, la rolul de *secondă*. Acest rol nu convine tocmai prestigiului de mare putere al Italiei, convine însă *intereselor italiene*, cari, până la un anumit punct se acoperă cu acelea ale monarhiei dualiste. Iată de ce am văzut pe Italieni sprijinind în totul demersurile Austro-Ungariei, cari au fost când mai energice, când mai lipsite de vigoare și curaj, după cum adversarii ei se găseau în încurcatură sau nu...

Să vedem ce este cu conflictul dintre Austro-Ungaria sprijinită de Italia și Grecia. Se știe că frontierele Albaniei nu sunt încă definitiv fixate. Conferința dela Londra, care a creat statul albanez, a stipulat ca o comisiune europeană să plece la fața locului și să fixeze noile frontiere. Sunt luni de zile de când această comisiune lucrează. Acum ea a ajuns la partea cea mai dificilă a problemei: să delimiteze Albania de Sud de Grecia de Nord. Localitățile albaneze sunt aici *amestecate* cu localități grecești. Principiul mare al delimitării fiind *principiul de naționalitate* (satele albaneze urmează să fie ale Albaniei iar cele grecești să rămână ale Greciei), comisiunea nu avansează cu lucrările decât foarte încet.

Este firesc ca atât Grecii cât și Albanzii să caute să dovedească, chiar acolo la fața locului, că ținutul este grec sau albanez... Din ambele părți se recurg la strategeme, dintre cari cea mai obișnuită este a alunga, la sosirea comisiunii europene, pe adversar din satul respectiv și a întrona conaționali de ai săi. Astfel comisiunea rămâne păcălită și localitatea este trecută în registru ca fiind locuită de usurpator și cuvenindu-se statului respectiv, pe seama căruia s'a făcut această fraudă... Notăm însă din nou că fraudele acestea au fost și sunt practicate atât de Grecii cât și de Albanezi.

Împrejurările acestea au părut foarte favorabile atât Austro-Ungariei cât și Italiei, ca să dea Greciei o *lovitură* simțitoare. Nici una și nici

alta din aceste monarhii aparținând trinlei alianțe nu poate să vadă cu ochi buni pe Grecii. Austro-Ungaria fiindcă Grecii sunt aliații și amicii Serbiei și dușmanii înverșunați ai Bulgariei, amica Austro-Ungariei. Iar Italia fiindcă Grecia este o piedecă serioasă pentru *avântul de cucerire* ce Italienii l'au luat în Marea Mediterană și în special în basiful de Est al acestei mări. Italia vrea să fie stăpâna arhipelagului egeic, iar Grecia consideră aceste insule ca o legitimă moștenire. Rivalitatea greco-italiană este deci adâncă și serioasă.

Dușmănia Austro-Ungariei și a Italiei s'a tradus printr'un *ultimat* transmis zilele trecute la Atena. Cetitorii acestui ziar desigur că îi cunosc conținutul. Cele două mari puteri pun în vedere Grecia, că dacă scenele de fraudă (pe cari le-am descris mai sus) se mai repetă, comisiunea europeană va considera localitățile pe unde va trece drept localități albaneze... Tonul ultimului este foarte amenințător și energic.

Guvernul grec a redactat răspunsul său la acest ultimatum. Ceea ce știm este că puterile *Triplei-Întelegeri*: Franța, Rusia și Anglia, *nu sunt de acord* cu demersul Austro-Ungariei și al Italiei, care aici la Paris este caracterizat ca brutal și *necompatibil* cu interesele generale ale concertului european. Presa parisiiană de acum dimineața afirmă că Franța, Rusia și Anglia vor trimite la Viena și Roma o notă colectivă arătând că inițiativa izolată a Austro-Ungariei și Italiei sfidează celelalte puteri europene, cari au și ele același cuvânt în chestiunea albaneză ca și Austro-Ungarii și Italienii.

Prima și principala condițiune a existenței concertului european este ca nici una din marile puteri, cari formează acest concert, să nu întreprindă o acțiune izolată care n'ar putea fi aprobată de întreg concertul. Or, prin ultimatumul ce au adresat Greciei, Austro-Ungaria și Italia au călcat această regulă și celelalte puteri au dreptul să se simtă lezate și să ceară *restabilirea echilibrului*.

Important este a constata că acest conflict coincidează cu trăgănelile Turciei, care tot nu vrea să semneze un tratat de pace definitivă cu Grecia. Se crede chiar că Austro-Ungaria și Italia îndeamnă pe Turci să amâne încheierea păcii cu Grecia, ca în modul acesta Grecii să fie angajați pe două fronturi în același timp și să fie mai dispuși să cedeze.

Iată situația. Ea este destul de complicată, ca să dea concertului european de lucru câteva săptămâni sau poate chiar câteva luni, și destul de gravă ca să ne inspire serioase îngrijiri. Ce va aduce apoi primăvara, — nu se știe. Suntem deci în *asteptare* și trebuie să fim totdeauna gata pentru a sări întru anărarea marilor noastre interese, totdeauna cu arma la picior.

Rectificare. În traducerea discursului meu rostit în ședința dela 6/XI. a camerei ungare s'au strecurat mai multe greșeli, prin cari mai multe propoziții devin neînțelese.

Vă rog deci a da loc următoarelor rectificări:

În partea primă a discursului meu, unde fac distincție între delictele politice și crimele ordinare, traducerea numește aceste din urmă „delicte publice”, până ce terminologia codului penal ungar nu cunoaște delicte publice.

În partea a doua a discursului publicată în Nr. 236, pag. 4, coloana II, alineatul al doilea e foarte greu de înțeles și deoarece tratează o chestie foarte importantă în terminii procedurii criminale, era mai bine, dacă traducătorul era mai explicativ. Înțelesul acestui alineat e următorul: „Conform §-lui 355 din procedura penală astfel se pune întrebarea: „Vinovat e acuzatul de comiterea faptei cuprinse în actul de acuză?”, după procedura nouă se desparte întrebarea și se formează două grupări de întrebări și anume mai importantă și chestiunea de drept și alta la chestiunea faptică (cestio facti). Întrebarea faptică sună: „Adevărat e că acuzatul e făptuitorul?” iar întrebarea juridică: „Constituie fapta aceasta delictul cuprins în actul de acuză?” Precum apare evident din aceste întrebări, jurații nu-și spun verdictul în chestia cea mai importantă și anume în chestia culpabilității, prin ce devin lipsiți de atributele cele mai esențiale ale instituției, răpindu-li-se imperiul de-a achita în mod definitiv. Aceasta împrejurare advocații iscusii o vor folosi, de a îndemna pe jurați să neghe și faptul și făptuitorul, prin ce se vor produce cele mai absurde verdicte.”

Pe pag. 5, coloana I, alineatul IV, unde vorbesc despre responsabilitatea solidară, cuvintele „au exclus pe oricine”, sunt a se înlocui: „i-au închis pe toți, câți i-au aflat în redacție ori în tipografie.”

Mai sunt și alte greșeli însemnate, dar acelea obvin din împrejurarea fatală, că pentru terminologia maghiară nu se potrivește traducerea din cuvânt în cuvânt. Aceste greșeli însă nu alterează în mod esențial înțelesul și prea cred, că acei stimați cetitori, cari se vor interesa de neînsemnatul meu discurs, pe lângă aceste explicări îl vor înțelege.

Dr. Ștefan C. Pop.

„Budapesti Hirlap” și declarațiile dlui P. P. Carp. În numărul său de azi, „Budapesti Hirlap” publică declarațiile dlui P. P. Carp despre „înțelegerea româno-maghiară”. Perciumatul ca-

în contra evaporării. Mici balonase de vapori se prind între firele și închid drumul apei ce ar vrea să părăsească pământul.

De altfel apa se găsește în plantă ca un fel de suc lăptos. Dacă rupem oricare parte a pădăii năvălește suc lăptos care la aer nu evaporază atât de ușor ca apa curată. Chiar și suc lăptos împiedecă evaporarea apei. Iar atunci când căldura e de tot mare, frunzele se închid și se întorc cu dunga către soare. În acest fel razele soarelui le ating pe suprafețe foarte mici și evaporatiunea e redusă. Putem oare admite că toate acestea le face inconștient?

Rădăcina și frunzele sunt organele nutriției. Rădăcina dă beutura și frunzele mâncarea și ospățul e gata. Dar pe cât de ușor le spunem noi, pe atât e de complicată afacerea. În apă mai sunt și anumite săruri de cari are planta lipsă, iar sărurile acestea nu le găsește în tot locul în aceeași măsură. Altă e hrana care ar putea-o da pământul văros, altă hrană ar putea da lutul ori huma. Din aceste săruri ea trebuie să-și aleagă sărurile de cari are trebuință. Când evaporază multă apă, în zilele călduroase de vară, în organismul ei se îngămădesc sărurile, cari în cantitate prea mare sunt vătămătoare. În astfel de cazuri rădăcina lăfărează apă fără săruri, sau cu o mai mică cantitate de sare, și dintre săruri tocmai pe acelea de cari are trebuință. Trebuie deci să știe întâi de ce are lipsă, apoi ce materii se găsească în locul unde crește și cum va putea

scoate din pământ materiile necesare. Aceleași complicații le întâlnește frunza în aier, din care scoate restul hranei.

Fără îndoială cea mai minunată parte a pădăiei e floarea, care îmbobocește din mijlocul frunzelor ridicându-se pe un tub ierbos, din care copiii își fac lanțuri. În vârful tubului un pământul de frunze verzi acopere floarea. Zicem floarea deși de fapt ar trebui să zicem florile, fiindcă sunt mai multe, despre ceea ce ne putem convinge dacă o tăiem în 2 părți. Vedem cum fiecare parte e alcătuită din o mulțime de flori dintre cari fiecare are la bază o formațiune rotundă: ovarul, din care se face sămânța; pe el se ridică un stil, care poartă o cunună de perișori albi foarte fini, și la mijloc, un tub de culoare galbînă ce se termină în o limbă. În mijlocul tubului găsim staminele cu anterele conerescute în jurul pistilului cu 2 stigme. În aceasta floare mare e o colonie întreagă de flori, cari toate se ajută împreună. E o societate pe acțiuni în care fiecare servind interesele sale private, ajută și pe alții.

Fiecare floare are tendința să fie polenizată de polenul unei flori străine. Polenizarea străină o mijlocește în cele mai multe cazuri insectele. Insectele se îndreptează înspre florile, cari bat la ochii lor. Ce ar face o singură floare de pădăie în câmpul mare? Ar rămâne neobservată; până când asociindu-se ele chiamă din depărtări mari grăbitele albine să le schimbe polenul. Și iarăși dacă pădăia ar

avea singuratiche flori mari, — cum sunt d. e. cele de pepeni —, nu ar putea produce multe flori, ceea ce ar fi în paguba lătreii ei. Pământul de frunze de subt flori se închide seara și când e timp ploios ca roua diminetii și ploaia să nu-i strice polenul și se deschide când e timp frumos. Des de dimineață trec neobservate pădăile, dar îndată ce s'au ridicat soarele de o praștie cât vezi cu ochii sunt numai florile lor. Din închiderea și deschiderea florilor putem întrucâtva să știm ce vreme vom avea, căci ele o presimt.

După ce s'a abătut pe la ea albinele și a trecut polenul din o floare în alta, ovarele florilor se fac semințe și podoba coloratei galbene dispore. Staminele, stigma, petalele se scutur și rămâne numai ovarul pe care stă stilul și cumunița de perișori fini. Perișorii formează un fel de umbreluță. Fiecare sămânță își are umbreluța sa. De ploaie nu le apără nici nu le deschid, dar îndată ce e timp frumos deschid rând pe rând umbreluțele. Cum semințele sunt una lângă alta nu ar avea fiecare loc să-și deschidă umbreluța. Dar pădăia își ajută și aici. Receptacolul — care stău semințele se bolteste și umbreluțele se întind în soare jur împrejurul receptacolului resfrâns, formând o sferă.

Ce lipsă vor fi având semințele de umbreluțe? Dacă ar voi să se apere cu ele în contra soarelui, ar putea pădăia să se ajutore mai ușor. S'ar ascunde între celelalte ierburi. Ea face tocmai contrarul ridică semințele dea-

re a dat la tipar aceste declarații ale dlui Carp, pentruca să dovedească Ungurilor că afară de câțiva „agitatori” fără suflet din Ardeal nimeni dintre bărbații de stat ai României nu aprobă cererea Românilor din Ungaria și Ardeal privitoare la autonomia Transilvaniei, pune în gura fostului prim-ministru român următoarea declarație falsă:

— *Eu cred — a declarat d. P. P. Carp unui ziarist român — că ar fi bine ca Români să se înțeleagă cu guvernul maghiar și să primească avantajele cari le-au fost propuse. În schimb ei, Români, să renunțe la ideea greșită a autonomiei Transilvaniei.*

Acum, pentru ca să se vadă obrăznicia de a perverti a organului jidovesc subvenționat de guvernul unguresc, reproducem textul complet al declarației fostului prim-ministru român, d. P. P. Carp, fostul șef al partidului conservator din România, făcută colegului D. Negruzi delat ziarul „Cuvântul” din Iași:

— *Eu cred — a spus d. P. P. Carp — că ar fi bine ca Români transilvăneni să se înțeleagă cu guvernul austriac, să primească avantajele parțiale pe cari e dispus să le acorde și să renunțe, în schimb, la termenul greșit de autonomia Transilvaniei, adoptând pe acela de „descentralizarea Transilvaniei”.*

Desbaterea proiectului despre reforma presei — amânată. Primul ministru contele Tisza, a voit în ședința de ieri să se arate conciliant, cerând ca desbaterea proiectului despre reforma presei să fie amânată. Revolta generală și protestările energice ce s-au ridicat din toate părțile împotriva acestei reforme, pare a-l fi adus pe un moment la conștiința atentatului îndreptat împotriva libertății de presă. După discursul de durată al deputatului Vázsonyi, care cu o satiră mușcătoare la adresa ministrului de justiție și juridice și a vorbit cu o mică pauză de 5 minute până la orele 3 după amiază, trecându-se în ședința de ieri la stabilirea ordinei de zi pentru ședința de azi, contele Apponyi a înaintat o propunere pentru retragerea dela ordinea zilei a proiectului despre reforma presei, zicând că libertatea de presă fiind una din garanțiile constituționale și astfel o chestie de cea mai mare importanță, n'a fost în destul de adâncită și studiată. Din cauza aceasta trebuie să li se dea timp deputaților pentru studierea temeinică a proiectului.

După o scurtă controversă între contele Apponyi și președintele Beöthy, ia cuvântul contele Tisza și răspunzând contelui Apponyi, declară că partidul său nu se va lăsa împiedecat în executarea reformelor necesare în interesul țării. Pentru ca să aibă însă timp toți membrii camerei să studieze proiectul despre reforma presei propune, ca pentru ședința de azi Mier-

supra câmpului ca să se poată coace și ca să se poată răspândi. Chiar, umbreluțele stau în serviciul răspândirii. Sunt un fel de aparate de sburat fără motor și fără elice. Vântul se prinde în ele și le poartă în căile sale. Să ne închipuim că am avea o umbrelă destul de mare și de ușoară ca să o prindă vântul și să ne ducă și pe noi cu ea, și avem aparatul de sburat al pădăiei. Noi cu materialele de cari dispunem nu vom putea nici odată construi un astfel de aparat de sburat. Toate sunt mult prea grele pentru construcții atât de ușoare. Ele pot ce noi nu suntem în stare să facem. Semintele sunt aviatori iscusiți străbat pe aeroplanelor lor pământul în lung și larg, și fiecare câștigă premiu: pământul în care va încolți. Dacă toate semintele de pădăie ar cădea lângă plantamamă s'ar împiedeca una pe alta în desvoltare. Puritate pe aripile vântului ele năpădesc întreg pământul, ca să-l ia în stăpânire și să împlinească porunca creațiunii: „Creșteți și înmulțiți...!”

Toate câte sunt în jurul nostru au tainele lor. Măreția vieții noastre o găsim în aceeași măsură și în firicelele de iarbă. Pleacă-te pulbere și-ți mărginește ambițiunea!

curi, să se pună la ordinea zilei proiectul despre prolongirea cu un an a mandatelor funcționarilor comitatensți.

Propunerea primului ministru a fost primită. De sine înțeles amânarea aceasta de câteva zile nu înseamnă nimic, căci guvernul nu-și va retrage monstruosul proiect și desbaterea lui se va continua, după cum se anunță, după câteva zile, probabil Vineri. După o știre guvernul e ferm hotărât a rezolvi în scurtă vreme întreg programul de muncă stabilit. În acest scop în caz de necesitate se vor ține ședințe și pe timpul sesiunii delegaționale, iar începând din săptămâna viitoare se vor ține ședințe de 8 ore.

„Liberalismul” maghiar demascat iarăș. Revista pariziană „La Chronique”, în numărul ei de acum Sâmbătă publică în pagina primă un articol intitulat **La Hongrie Libérale** și semnat de cunoscutul prieten al cauzei românești d. Marcel Montandon. Autorul distruge cu multă putere documentară minciuna liberalismului maghiar și citează o serie întreagă de dovezi ce ilustrează viu care este spiritul de toleranță maghiară. Articolul e în același timp un răspuns la adresa jurnalului german „Münchener Neuesten Nachrichten”, care, după cum cetitorii noștri își aduc aminte, a primit subvenții grase dela guvernul contelui Tisza și a publicat un articol pe cât de elogios, pe atât de mincinos asupra stărilor interne din Ungaria. D. Montandon face o sumară revistă a cazurilor de intoleranță și barbarism ce s'au constatat chiar în ultimul timp în sarcina guvernului unguresc și organelor acestuia. Aceste cazuri sunt culese din ziarul nostru „Românul” și constituie dovezi tot atât de elocvente, ca cele ce înmănușăm în fruntea numărului nostru de azi. Firește, — nici d. Montandon și nici noi n'am putut avea pretenția să dăm un tablou complet, o fotografie fidelă a „liberalismului” maghiar. Cronica unei singure zile, cu întâmplările ei rămase sub vălul indolenței și nepriceperii poporului nostru, ar sili pe d. Montandon și ne-ar sili și pe noi să înmulțim paginile noastre la infinit.

Alegerile municipale din Arad. Duminecă în 16 c. vor avea loc în Arad alegerile municipale. Deoarece lupta se dă între partidul muncii și cel independist, și astfel e o luptă cu totul străină de interesele noastre, facem atenți pe toți cetățenii români ai orașului Arad, să se țină departe dela aceste alegeri și să observe cea mai strictă pasivitate.

Accentuăm aceasta mai cu seamă fiindcă ni s'a spus că mai mulți cetățeni români s'ar fi angajat deja pentru un partid sau altul.

Ședința de azi a camerei. Opoziția maghiară absentând dela ședința de azi, camera a votat după o scurtă desbatere proiectul despre prolongirea mandatelor funcționarilor comitatensți. Ședința a fost deschisă la orele 11 înainte de amiază de către președintele Beöthy. După ce raportorul Rakovsky Iván face cunoscut proiectul, dep. Szabo Istv. vorbește împotriva proiectului, văzând în el tendința spre statificarea administrației, ceea ce înseamnă numai o nouă răpire de drept. Primul ministru contele Tisza îi răspunde deputatului Szabo și respinge acuza ridicată de acesta. Camera a votat apoi proiectul și astfel funcționarii comitatensți în anul acesta nu vor trebui să treacă prin o nouă alegere.

La sfârșitul ședinței deputatul orașului Fiume Francisc Vio îl interpelează pe primul ministru în chestia suspendării autonomiei acestui oraș. Contele Tisza a răspuns îngăimând câteva scuze și cu aceasta ședința de azi a camerei s'a terminat.

Camera magnaflor va ține ședința Vineri, în 14 cor. la orele 4 după amiază, având la ordinea zilei proiectele votate în camera deputaților și alegerea membrilor în delegațiuni.

Problema teatrului românesc.

(Răspuns dlui Dr. H. P. Petrescu.)

În scrisul dlui secretar literar al „Societății pentru fond de teatru român” mi-a bătut de mult la ochi multimea cea fără seamă a sublinierilor în tot felul de texturi: articole, piese de teatru, informațiuni, traduceri etc. Nedumerirea asupra rostului acestor sublinieri mi s'a lămurit când am citit, „răspunsul” dat articolului meu scris în chestia problemei teatrului român. Până acum părerea mea individuală era că d. Dr. H. P. Petrescu serie rău românește, dar din „răspunsul” domniei sale văd că dânsul nu știe nici ceti. Scrisul și cetitul fiind chestii de talent, — lipsa lor nu detrage nimic din onorabilitatea nimănuia. Dar din sublinierile cele multe și foarte des rău aplicate nu poți deduce alta decât că d. secretar literar presupune că nici alții nu știu ceti, și lucrul acesta nu se poate ierta.

Nu se poate ierta fiindcă e o vătămare pentru un public inteligent să-l tragă la fiecare frază de câteva ori de mână ca și când l'ar întreba: ai înțeles, Popescule? Precum nu e mai puțin cuviincios să încerci a câștiga pe partea ta pe cetitor prin insinuația că autorul articolului din chestie a „mistificat”, a făcut „atac malițios”, nu a discutat cu „arme leale.” În cazul de față n'a mai putut fi vorba de „seducerea” redacției prin vr'un corispondent inconștii de ceea ce face, deoarece în acest articol s'a discutat o chestie cunoscută de toată lumea românească și prin urmare era esclusă orice putință de-a mistifica. Dacă d. director al „Românului”, care face parte din comitetul „Societății”, nu s'a simțit atins prin cele scrise de mine, cu atât mai puțin a avut motiv să se supere d. secretar, fiindcă dela domnia sa așteptam cu toții acea acțiune energetică care singură poate topi gheața din jurul chestiei teatrului românesc și care nu poate fi alta decât înființarea trupei de teatru ardeleneste. Prin urmare cel mai potrivit „răspuns” al domniei sale l'ar fi putut da la adunarea dela Caransebes, dar fiindcă a dorit altfel fie-mi îngăduit a reflecta la punctele fixate în răspunsul dsale.

Art. 1. Chestia apelului pentru sprijinirea trupei Antonescu.

Eu n'am susținut că nu s'au făcut apeluri, ci am făcut comitetului teatral imputarea că nu a dat „prin presa zilnică”, cetită de toată lumea, un apel către public. Credința mea e că comitetul teatral avea datorința să arate publicului că trupa Antonescu face turneu său, quasi, sub auspiciile sale. Din comunicările dlui secretar constatăm cu durere că comitetul teatral nu s'a achitat în modul dorit de public de datorința sa față de acest însemnat turneu, cu toate că direcțiunea Antonescu a împlinit condițiunile puse de comitet. Felul cum a ajuns comitetul „Astreii” la apelul său dovedește foarte limpede, că la Sibiu s'a simțit bătaia anemică a pulsului dela Brașov. (D. secretar însuși a scris în raportul dsale pentru anul expirat, că „societatea noastră tânjește”, deci nu se va supăra de comparația mea).

Art. 2. Punctul de vedere al dlui secretar în privința mișcării teatrale.

Aci suntem îndrumați la conferința domniei sale, ținută în Lugoj, și din care reproducem pasagiul referitor la chestia aceasta:

„Aici zace punctul de greutate a (al) întregii probleme: o trupă bună, care să colinde ținuturile noastre..., iată de ce avem trebuință. Societatea noastră de teatru va avea să se îngrijească în timpul cel mai apropiat probabil de subvenționarea sau crearea (nu discut modalitatea) unei astfel de trupei”.

Așa a vorbit dl secretar în 5 și 6 Iulie a. c. și tot așa vorbește și în raportul d-sale datat din

31 August a. c., numai cu deosebirea foarte esențială că „neavând milionari” să „pregătim terenul publicând în „Rev. teatrală” articole despre problemele teatrului nostru”.

Deci în zadar o sucește și răsucește dl secretar, „Revista teatrală” vrea să înlocuiască, cel puțin deocamdată, trupa de actori. Întâi trebuie înfundat publicul cu tot felul de articole și programe teoretice, ca apoi când i se va da prilejul să vadă o reprezentare teatrală bună, să fie desgustat cu desăvârșire de teatrul real și adevărat. Dați-mi voie, dle secretar, să vă spun că părerea mea este că în privința asta ați apucat pe cale greșită. Nu uitați, dle secretar, că noi nu suntem nemți, ca să nu putem gusta nici o frumusețe fără a căuta îndată după regulile cari o clasifică.

Îmi pare deci foarte curios lucru, că chiar la punctul acesta mi se aruncă în față cu o deosebită grațiositate că „mistificăm părerile și atacăm în mod malițios”. La aceasta eu nu pot replica altceva decât că dl secretar într’adevăr nu știe ceti, căci în caz contrar ar fi putut să recunoască că întregul meu articol a fost cea mai devotată propagandă pentru partea cea bună a părerilor d-sale.

Art. 3. Itinerarul trupei Antonescu.

Conced că trupele maghiare și angajarea salelor de alții au făcut mult rău trupei Antonescu, dar „Societatea” avea datorința să pregătească itinerarul de cu bună vreme, nu să lase toată sarcina în cărca unor oameni fără cunoștințe personale și de localitate la orașele noastre. Întreg turneul s’ar fi putut aranja cu mult mai bine, pe lângă puținică bunăvoință. Înzadar se va supăra întreg comitetul, dar părerea generală este așa, și comunicările dlui secretar le confirmă pe toate.

Art. 4. Aci se răfuește dl secretar cu revista „Luceafărul”, prin urmare nu mă privește.

Ne-am conformat dorinței exprimate de dl secretar literar în „Răspunsul” din chestie și am înregistrat „faptele” așa cum ni se prezintă nouă și încheiem cu dorința că în cazul când ar vrea să mai deie vre-o replică să binevoiască a fi cu mai mult bun simț la alegerea expresiunilor, căci în caz contrar ne vom răbuna cu ignorarea.

Unul din parter.

Serbările dela Caransebeș.

Ședința a II-a a Reuniunii în vârstătorilor

Caransebeș, 10 Noembrie.

S’a ținut azi Luni la ora 10 a. m. Prezenți erau: Prea S. Sa d. episcop Dr. Miron E. Cristea, I. P. C. Sa vicarul Filaret Musta, P. C. I or protosincelii Dr. I. Badescu și Dr. Iuliu Olariu, Vasile Goldiș, Dr. C. Cornean, Ștefan Jianu, dir. Kalkbrenner, inspectorul Gombkötő, directorul Dr. Nicolae Ionescu, profesorii: Dr. M. Ienciu, I. Orzescu, Hango, Noaghea, Butiu, Gherman și o frumoasă cunună de dame.

Președintele M. Crăciun salută pe dir. A. Kalkbrenner.

Se dă cetire salutului telegrafic al membrului onorar Ioan Marcu, care se primește cu ovații la adresa organizatorului acestei reuniuni.

Procesul verbal al primei ședințe cetindu-se se verifică.

D. Alexa Jianu în conferința sa predată liber, „Patronajele școlare” arată istoricul acestei salutare instituții în America, Danemarca și Anglia, precum și în patria noastră, sub numirea de „Societatea pentru studierea copiilor”.

Expune cum în favorul acestei idei salvatoare a bunelor moravuri să se întemeieze cantine școlare și să se țină cu părinții conveniri

pedagogice, dându-le invitațiuni privitor la su-praveghierea și educația băieților.

După ce iau cuvântul Prea S. Sa d. episcop Dr. M. E. Cristea, Prea C. Sa Dr. I. Badescu și secretarul Bandu, adunarea primește unanim propunerea conferențarului:

a) Toți membrii reuniunii să intre corporativ în serviciul răspândirii patronajului.

b) Să se facă chestia obiect de studiu în adunările despărțămintelor.

Conferențiarului i se exprimă mulțumită, iar conferința se hotărăște să se publice în foaia reuniunii.

Cunoscutul scriitor, învățătorul Damian Izvernicean predă liber conferința „Memoria și cultivarea ei în școala populară”, care a fost dezvoltată în deplină cunoștință de cauză. Conferențiarului i se exprimă mulțumită și conferința să se publice în ziar.

D. Ilie Orzescu, raportorul comisiei de cenzurarea raportului general propune, iar adunarea decide:

a) să se mărească bibliotecile despărțămintelor,

b) în despărțăminte să se țină cât mai multe prelegeri,

c) să se roage ven. cons. a lua dispoziții pentru întemeierea unei școlii civile de fete.

La propunerea referentului comisiei speciale, a dlui Liuba, adunarea roagă ven. consistor a lua dispoziții pentru inactivarea Fondului de ajutoare a reuniunii; aderează în principiu la ridicarea monumentului Dr. P. Pipoș, așteptând ca reu. timișoreană să iee dispoziții concrete.

Com. cenzurării socotelilor, prin ref. Procopiu Simian propune, iar adunarea aflând în ordine socotelile, le aproabă și votează absolutor cassarului P. Ramneanțu. Preliminarul se votează în sumă de 1300 cor.

Comisia cenzurării rap. bibliotecarului, prin referentul ei G. Petroviciu propune, iar adunarea primește raportul bibliotecarului S. Florescu.

La propunerea membrului Patrachie Ramneanțu:

a) adunarea acclamă membru onorar pe P. S. Sa d. episcop Dr. Miron E. Cristea.

b) Reuniunea se înscrie membru fondator al Fondului pentru teatru, în care scop d. P. Ramneanțu oferă onorarul său de 200 cor. ce a primit ca cassar.

Prea S. Sa d. episcop Dr. Miron E. Cristea într’o vorbire avântată arată învățătorimele unele defecte cari le-a observat în unele școli cu ocazia vizitării lor; roagă pe învățători a comunica preoțimii modul de propunere a religiei în școlile primare. Combate în fine curentul primejdios ivit în lumea pedagogică germană de a se scoate religionea din programul școlilor primare.

Fiind terminată ordinea de zi, președintele mulțumește tuturor oaspeților cari au distins reuniunea prin prezența lor.

În scopul restaurării se acclamă președinte adhoc Prea S. Sa d. episcop Dr. Miron E. Cristea, iar secretar Damian Izvernicean.

Comisia de candidare, prin referentul ei Ionas, propune, iar adunarea acclamă: președinte Mihail Crăciun, vicepreședinte Ion Mărița, secretar general Petru Bandu, secretar al II-lea Procopie Simian, secretar al III-lea Gheorghe Pârnu, cassar Vasile Tărianu, bibliotecar Sofia Florescu.

Membru ai comitetului: Ștefan Jianu, Patrachie Rămneanțu, Gheorghe Jianu, Alexa Jianu și Iosif Badescu.

În comisia literară: Petru Bizerea, Ioan Vidu, Ilie Orzescu, Dr. Vasile Loichița și Dr. Moise Ienciu.

Nou alesul președinte reocupându-și locul mulțumește adunării pentru încredere, declarând adunarea închisă.

Un învățător.

„Luceafărul” și Octavian Szmigelski.

Primum următoarele:

Blaj, în Noembrie 1913.

Onorată Redacțiune!

Știu, că veți binevoi a primi reflexiile mele, ce le fac la cele cuprinse într’un puț de articol, pe care l’am cetit în nr. 20 al „Luceafărului”. E vorbă de mântuirea cinstei fieiertatului meu frate Octavian. Organul acesta, care vrea să treacă de „Revista pentru literatură, artă și știință”, acum sunt pare-mi-se trei ani, a fost tras pe pictorul Octavian Szmigelschi jos, pe o treaptă cu un pictor străin, de altmintelega de cinste și de omenie, care tot pe atunci lucrase pe zi în atelierul lui. Acum e anul, când din prilejul morții fratelui meu presa noastră întreagă a deplâns în chip de tot vrednic pierderea îndurată, tot acest organ pentru artă a aflat de bine să publice un articol plin de — spirit. Iar acum în nr. citat a aflat, că a sosit timpul, ca sub titlul „Expoziția Szmigelschi” în loc de a serie cu pietate și recunoștință față de dânsul, să arunce asupra memoriei lui și asupra văduvei lui, insulte.

Sărmanul de el! Cu zece zile mai înainte de ce mi l’a luat Dumnezeu, am fost lângă dânsul, și el știind, că în scurtă vreme se va stinge, mi-a zis: „Creat-am neamului românesc artă națională. Veți vedea voi acuma, care va fi recunoștința lui”. Cuvinte, cari vor rămânea neșterse în memoria mea. El se gândia atunci la soartea văduvei sale și a orfanilor săi și la experiența, cu care experimentase în viața sa recunoștința neamului românesc. Și iată, cât de curând și cât de frumos a exprimat și a resumat recunoștința aceasta revista românească pentru artă!

El „a căutat bogății”? De aceea pe lângă traiul său modest și cumpătat și pe lângă sânguinta sa cea admirabilă a lăsat familiei sale de moștenire — datorii.

„A primit ajutor dela Unguri”? Are dreptate autorul notiței din „Luceafărul”, dar nu așa, precum și-a gândit și a scris el lucrul acesta. Da, profesorii unguri dela liceul de stat din Sibiu descoperiseră talentul gimnazistului Octavian Szmigelschi; ei au dat avântul cel dintâi aripilor lui dispensându-l chiar și dela orele de studii ordinare, ca să poată învăța la profesorul pictor Dörschlag dela școala reală luterană; și tot ei l’au recomandat ministrului ung. al instrucțiunii publice, după ce tânărul absolvase liceul cu calcul eminent. Și fericitul profesor Alexandru Roman, îndemnat de împrejurarea, că Octavian îi era încăva înrudit, umblând pe la consilierul ministerial Lipich, ca să adaugă și el recomandafia sa, și-a auzit cuvintele: „Ce vrei? Szmigelschi n’are lipsă de patroni. Academia de desemn l’a recomandat pentru stipendiu de stat în locul prim dintre toți concurenții”. Și profesorii academiei erau Unguri. Așa a primit el „ajutor dela Unguri”? Și societatea românească din Sibiu cea atât de aleasă și luminată, în mijlocul și în văzul căreia crescuse dânsul? A stat pe atunci de-o parte și s’a minunat, cum de străinii se minunau de talentul lui.

Și după ce a terminat studiile academice, a fost numit profesor la un liceu de stat. Imbiatu-s’a de profesor la liceul nostru din Beius, dar din pricina, că a cerut salariul de pe atunci al profesorilor dela liceele de stat (1200 fl.) și a renunțat numai la „relutul” de cvartir, încercarea asta a rămas numai încercare. A urmat deci în mijlocul străinilor mai departe cu sânguintă înfăptuirea idealului său de a turna viață nouă în pictura noastră bizantină și de a o investi deodată cu un caracter de totului tot nou, cu caracter românesc. Și a isbutit. Rezultatul lucrului acestuia de doisprezece ani nestiutor de oboseală l’a expus mai întâi la Blaj, și aci n’a încasat nici măcar atâta, cât spesase cumpărând cartonul de lipsă pentru găfirea cartoanelor expuse, cari reprezentau decorația de pictură și sculptură, ce după părerea lui ar trebui

Un nou magazin de modă în Sibiu!

Rugăm pe toți cei interesați să ne cerceteze. Orice marfă nouă de modă actuală se găsește la noi cu prețuri convenabile. Vizitele nu obligă la cumpărare.

Materii de haine pentru dame, Dantele și accesorii, Ciorapi și juupoane.

ANDREE ȘI WACHNER

SIBIU, strada Cisnădiei nr. 15.

A 1484

Modă pentru bărbați, Cravate, albituri, Ciorapi scurți, brețele.

să o aibă catedrala din Blaj. Și ce plată a primit el mai apoi la Blaj, nu ca ajutor, ci pentru lucrul, pe care l'a prestat la comandă, mai bine nu o mai spun; e lucru prea revoltător. Destul că dela Blaj expoziția a trecut la Sibiu, și — în sala expoziției se auzia mai multă vorbă nemțească decât românească. Și în sfârșit a trecut expoziția la Budapesta, și miniștri și mulți fruntași l'au felicitat, și ministrul Berzeviczy i-a dat acolo concediu de un an, pentru ca după lucrul cel oșositor să se recreeze. Concediul acesta frate-meu și-l'a lungit la patru ani, și anii aceștia patru i-au fost computați întregi la croirea pensiei, ca și cum i-ar fi petrecut plinindu-și slujba de profesor. Așa a primit el „ajutor dela Unguri”.

Și l'a primit, cu toate că Ungurii aceștia bine știau, că el în vremea concediului său a creat o creațiune românească pentru Români, adevărată decorație catedrală din Sibiu. Decorația asta încă și are istoria sa. Era pe aci, ca lucrarea să se amâne din pricina — nu o mai spun. Dar au pus păcatele pe Consistorul din Sibiu, să cheme experți dela Viena, și urmarea a fost, că Consistorul — vrând nevrând a încredințat profesorului Smigelschi lucrarea aceasta pe lângă prețul de 36.000 cor. Poate că altul ar fi făcut-o pentru de două ori atâta, și poate că nu chiar așa. A umblat apoi și prin România, dar acolo după succesul din Sibiu, și-a auzit vorba, că altul ar fi făcut-o pentru două ori atâta, și poate Nemții săi, de cari să se îngrijească. La Galați episcopul i-a făcut făgăduința, pentru ca mai apoi să zugrăvească catedrala de acolo — pare-mi-se ungurul Kovács Ákos.

Frate-meu n'a aflat în România nici un sprijin, dar a aflat din nou „ajutor dela Unguri” în forma stipendiului Fraknoi anual de 3000 cor. spre a face patru ani studii libere în Roma. Acolo pe lângă ea a făcut studii, a mai gătit și cartoanele pe seama bisericii din Tâmpahaza și întorcându-se pe o vară acasă a și executat zugrăvirea bisericii aceleia și ca plată a căpătat atâta, cât n'a rămas de pagubă, și — aci a imbrăncit întâia dată trupește. Și acum pe vremea petrecerii sale în Roma a primit cel dintâi „ajutor” românesc dela „Albina” — în forma unui împrumut pe lângă garanția sigură și pe lângă 9 (zi nouă) %. Ce ar zice oare „Sparrkasse” din Sibiu, dacă ar afla despre marimonia asta de mecenate a „Albinei”? Doar marimonia asta „Albina” și-a continuat-o culant chiar și după moartea frate-meu: n'a luat dela familia frate-meu nici un filer prea mult, ci a încasat dela văduva lui partea cea mai mare a împrumutului împreună cu cele 9% până și pe anul în care a murit dânsul, iar restul de 4500 cor. al împrumutului — l'a transpus doară „Asociațiunii” ca început de colecție făcută de „sărăcia noastră” (Luceaf.). Adevărat de băncile noastre spre a se cumpăra lăsamânt artistic al pictorului Smigelschi? Ferească Dzeu. — l'a transpus avocatului său, ca să-l încaseze. Acum cumnata doară va fi plătit și restul acesta și anume din suma, ce o va fi încasat la expoziția din Budapesta „dela Unguri”, și așa va fi scăpat de acest „sprijin” (Luceaf.) românesc.

Și cu toate că până la sfârșitul vieții sale a primit atâta „ajutor dela Unguri” și nici un ajutor dela Români, frate-meu totuși, chiar cu știrea Ungurilor, a jertfit viața sa înfaptirii unui ideal românesc și în întreaga viața sa s'a păzit liber și de cea mai mică muștrare a conștiinței sale românești. Acum după moartea lui și a lui Coulin, care i-a fost soț la academie în Budapesta și ca stipendist în Roma, din aceeași fundațiune Fraknoi, presa maghiară a mărturisit că Smigelschi a fost Român din Ardeal, iar Coulin Sas din Ardeal. Și „Luceafărul” cu toate acestea are sfruntarea de a spune cetitorilor săi despre frate-meu: „Poate că dacă ar fi trăit, și-ar fi adus tot mai rar aminte de noi” de Români. Și de unde scoate revista pentru artă acest „poate”? De acolo, că frate-meu s'a angajat „să picteze pe Rákoczy și scene din viața sf. Ștefan”. Halal de politică națională! Auzitu-s'au oare din gură ungurească vorbe ca acestea la adresa lui Szalay, — pare-mi-se așa îl chiamă — din pricina, că a zidit în Sibiu catedrala româ-

nească și pare-mi-se și Muzeul Asociațiunii? Da, este adevărat, că episcopul Fraknoi a ținut să dea fratelui meu comanda de a găti cinci icoane din viața sfinților ungurești pe seama capelei Rákoczyane, ce avea să se zidească în Budapesta, și i le-a și plătit toate cinci; frate-meu a putut să isprăvească din icoanele acelea numai trei, dar nu crez, că Fraknoi va transpune afacerea asta avocatului „Albinei”.

„Albina” a început să plimească atât de culant cuvintele frate-meu: „Veți vedea acum, care va fi recunoștința lui”, a neamului românesc. Lucrul acesta nobil l'a continuat apoi „Asociațiunea”. Cumnata în necazul său, bagseamă îndemnată de simpatiile foarte pronunțate, pe cari după „Luceafărul” le are față de Unguri, n'a cercat să fie aplicată de învățătoare la vre-un institut unguresc, deși are calificarea pedagogică recerută de lege, ci a ținut să spună, că reflectează la slujba vacantă de directoră a internatului „Asociațiunii”. Și ce să vezi, comitetul „Asociațiunii”, ca să dea o dovadă nouă, cum frate-meu „s'a bucurat de sprijinul și dragostea noastră a tuturoră” (Luceaf.), la alegerea de directoră a aflat, că hotărăște nu aceea, că cumnata mea este văduva pictorului Smigelschi, ci aceea, că cine cu cine va să se înrudească.

Și apoi vine același comitet al „Asociațiunii” și emite pe d. Tăslăuanu fără plenipotență la cumnata mea, cu însărcinarea de a o îndupleca să cedeze Muzeului „Asociațiunii” întregul lăsamânt artistic al soțului său. Pentru lăsamântul acesta, pretuit de experți în 70.000 cor., d. Tăslăuanu i-a oferit suma de 40.000 cor., dar nu în bani gata ori în efecte, — bunăoară în libele de depuneri de ale băncilor românești, — ci în sume elocute în promisiu nehotărâte și nesigure. Și cumnata a comis crima națională de a nu primi ofertul acesta nehotărât și nesigur. A socotit, că datorită dela „Albina” are să se plătească nu cu promisiile de aceea, ci în bani, și că pe cei cinci pruncuți ai săi nu-i poate sătura, imbrăca și crește cu promisiile dlui Tăslăuanu. Ea, în urmare, s'a făcut vrednică de cuvintele dlui Tăslăuanu, că ea, icoanele frate-meu „a ținut să le ducă Ungurilor, față de cari are simpatii pronunțate, iar față de noi Români un dispreț jignitor” (Luceafărul). De Tăslăuanu, la librăria din Blaj mai sunt exemplare din „Bontoul” publicat de Cornel Păcurariu, sunt bun bucurios să-ți gratific un exemplar în semn de deosebit respect. Și una să o știi: cumnata mea n'are lipsa și nici putința de a învăța dela dta nici moralitate, nici iubire de neam, dar știe și aceea, că a urî pe deaproapele nu este virtute creștinească, fie deaproapele acela chiar și ungur.

Și era pe aci să uit un lucru. Cu mai bine de o lună mai înainte de deschiderea expoziției din Budapesta mă agrăise d. Dr. Iuliu Maniu în afacerea lăsamântului artistic al frate-meu. I-am spus, că nici mie și nici cumnatei mele nu ni se sade, să cerșim dovezi de pietate față cu fratele meu; dlui are cunoscute în București, binevoiască a le scrie. Mi-a promis, că o va face. La două săptămâni mai apoi l'am întrebat, dacă a scris. Mi-a spus, că și-a uitat, dar că sosește d. Arion la Sibiu, și acolo va grai cu el. Dar d. Arion n'a sosit la Sibiu. Cu patru zile mai înainte de deschiderea expoziției l'am întrebat din nou, și atunci dlui împreună cu d. Dr. Mihali mi-a promis, că vor face de urgentă pașii de lipsă. Dacă au făcut vre-un pas ori nu, nu știu; am aflat însă atâta, că deși tocmai în zilele expoziției s'au potrivit în Budapesta o seamă de fruntași ai vieții noastre publice din Ungaria și Ardeal, — s'au adunat în conferință, — totuși nici d. Maniu, nici d. Mihali și nici altul din fruntașii aceia, n'a ținut să se apropie de expoziție. Poate pentruca dlor încă să dovedească, că sunt de aceeași părere cu „Luceafărul”, că cumnata a săvârșit o crimă națională, când s'a învoit, ca artiștii din Budapesta cu riziul lor material să-și dovedească pietatea față cu memoria bărbatului ei, aranjând în Budapesta o expoziție românească. Da, este prea adevărat, că ea a săvârșit crima, că nu a silit prin vre-un avocat cu proces pe artiștii din București, ca să săvâr-

sească ei acolo în București actul acesta de plefate.

Mulțumindu-Vă pentru ospitalitate, dar mai ales pentrucă Dvoastră și ceealaltă presă românească v'ați adus totdeauna aminte cu drag de frate-meu, rămân

Canonic Dr. Victor Szmigelski.

Sborul lui Daucourt prin România*).

— Corespondență specială. —

București, 6 Noembrie.

Aviatorul Daucourt, continuându-și sborul spre Cairo, a sosit Mercuri la ora 12 și 45 la București, venind dela Craiova, de unde s'a ridicat la 10 și jum. ore dimineața. Deja dela ora 9 el era așteptat la aerodromul Ligei naționale aeriene, dela Băneasa, de priutul Valentin Bibescu în fruntea piloților Ligei de sub conducerea sa, și de un public ales, în care s'au remarcat multe doamne și domnișoare din societatea înaltă. A fost o splendidă zi de toamnă. Soseaua, frumoasa șosea a Bucureștilor, e plină de lumină, copacii nu mai au destul frunziș pentru a prinde raza. Iar nimeni nu se vede aci la această oră, de două ori matinală în capitala obicinuită a se culca târziu; frunzele cad în tăcere.

Mecanicii Ligei sunt la lucrul lor, soldații seot două monoplane din hangar, așteptând publicul se întreține povestind în grupuri, savurând farmecul neîndatnat al dimineții, sub căldura lină a soarelui. Locotenentul Nicu Capsa și Poly Vacas, doi minunați piloți, se avântă în aer și par a se juca, atât sunt de siguri; dela 500 m. se precipită vertiginos în jos, ca săgeata, în sbor picat, aproape de pământ calvează aparatul și din nou se ridică, și virează îndrăsnit, aproape ca Pegoul. Și când se învârt în cerc mic, cu o aripă aproape perpendicular, toți ne gândim cu durere la maestrul stins al virajului ametoitor, și dela grup la grup trecem, cu un oftat, o șoaptă: Vlaicu...

Doă biplane se zăresc venind dinspre Ploiești la înălțime mare. Știm că e căpitanul Andrei Popovici și lt. Negrescu; ei se întorc acasă dela Botoșani, unde au inaugurat aeroplanul ce a cumpărat acest oraș camaradului lor, lt. Cantacuzino-Paşcanu. Fac cerc deasupra aerodromului și trec înainte spre Cotroceni.

Din o localitate vecină se telegrafiază că Daucourt a trecut spre București. Priutul Bibescu da ordin să se aprinda focuri, benzina în flăcări și suluri de fum se înalță. Într'adevăr, nu trece mult și deja se zărește, la răsărit, o siluetă cum nu o au aeroplanele noastre de aici. Sburătorul se apropie, apoi apucă spre dreapta și e evident că ne caută. Trei piloți ai Ligei, Capsa, Vacas și Macavei, pornesc înaintea oaspetelui. Daucourt îl observă, se îndreaptă spre ei, își trimite saluturi din sbor și iată-i plutind toți patru spre aerodrom. Capsa dinainte, apoi Daucourt acompaniat de Macavei și Vacas și e de minunat aspect această escortă. Sunt deja deasupra noastră, publicul face ovații. Cercuind se lasă tot mai jos; la un moment dat Capsa vine până aproape de pământ, și se ridică iarăși, indicând astfel, ca un gentil gest de chemare, care este cel mai potrivit punct pentru aterisare. Daucourt îl înțelege și aterisează chiar acolo. Priutul Bibescu îl felicită, în timp ce pasagerul lui, Roux, desfășură în capul aeroplanului tricoulul Franței. Toată lumea se apropie, aclamând; fotografiile și cinematografiile muncesc din greu.

* Corespondență întârziată la poșta.

Dr. BALÁZS EMIL
instituit pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA-centru Palatul Dauerbach.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen
Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză
Metode electrice de vindecare. Massage electrică. Vindecarea
bolilor de beșică prin electricitate. Consultațiuni pentru ope-
rare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m.
Celor din provinci cărora se recere îngrijire mai îndelungată le
stă la dispoziție camere confortate anume. (Ba 927—60)

Aparatul e luat de soldați și adăpostit în un hangar liber. E monoplan Borel, larg în aripi, cu două locuri tandem, vopsit sur, frumos lucrat, nou și solid. Ducecourt, blond, tânăr, vâinos, nervi de fier, dorește să se convingă întâi dacă e în ordine perfectă motorul (Gnome 80 HP.), cum și sărmanul Vlaicu de aceeași vecinică grijă a motorului era preocupat. Apoi bucuros ne istorisește cum a venit dela Arad până la Craiova fără escază, ceea ce l-a și obosit foarte, așa că după aterizare, la Craiova, a avut un scurt leșin. El a ocolit Carpații și a trecut pe la Orșova și Poarta de fer, dar și astfel a avut greu de luptat, la înălțime de două mii de m., și recunoaște că aceasta a fost cea mai anevoioasă parte: în Asia-mică îl va aștepta o asemenea etapă. În timp ce stă de vorbă cu noi, el se îmbracă, și, gătit pentru oraș, Ducecourt și însoțitorul său sunt conduși de prințul Bibescu ca oaspeți ai săi. Pe astăzi nu mai e nimic luat în program, decât repaos, vizitarea orașului, recepții. Cei doi oaspeți se miră de limba franceză ireproșabilă, parisiană, cu care sunt așezați, și de ospitalitatea nobilă ce li s'a arătat, la Craiova, și acum aici.

Continuarea drumului rămâne pe mâine. Joi dimineața, peste Varna la Constantinopol.

Carpații însă au rămas neînvinși. Totuși un Român va fi care îl va străbate. Așa cum se și cuvine să fie.

C. Nedelcu.

Cronica externă.

Uneltiri sârbești împotriva Austro-Ungariei.

Ziarele italiene reproduc și comentează un articol apărut în „Deutsches Volksblatt” din Viena, asupra unor uneltiri ce le-ar urzi Serbia împotriva Austro-Ungariei. Scriitorul zisului articol, după ce arătat prin ce mijloace Serbia ar fi cauzat să atâte irendentismul român în contra Austro-Ungariei și să împingă toate statele împotriva monarhiei vecine, adaugă că guvernul din Belgrad se încearcă acum a căpăta simpatia Italiei în cazul unui războiu cu Austro-Ungaria.

În scopul acesta, guvernul sârb ar fi trimis iarna trecută pe câțiva slujbași credincioși în Italia, printre cari era și *Ternici*, directorul bibliotecii din Belgrad, care a publicat de curând un volum în care se susținea teza că Albania să fie împărțită între Italia și Serbia. Ceva mai mult: Tot după pomenitul ziar din Viena, o comisie de fruntași sârbi s'ar fi dus la Paris spre a interesa pe *Tittoni* în favoarea postulatelor sârbești cu privire la granița răsăriteană a Albaniei. În cartea sa, *Ternici* susține că Italia având o armată puternică, o flotă excelentă și o finanță exemplară, dacă s'ar sprijini pe Serbia, ar fi sigura de a zdrobi pe Austro-Ungaria.

Cartea lui *Ternici* s'ar împărți cu mîle de exemplare printre țărani sârbi atât din regat cât și din monarhia austro-ungară.

Ziarele italienești își arată neîncăleptarea în temerăria celor spuse de gazeta vieneză, susținând că pe cât știu, Sârbia n'a atătat nici odată pe România în contra Austro-Ungariei și nici n'a făcut nici un fel de propunere guvernului italian în privința Albaniei. Pretinsele destăinuri ale ziarului vienez n'ar fi deci decât niște „ballons d'essai”, la fel cu știrea ce se răspândise tot din Viena, acum câteva luni, după care Serbia, în ciuda Italiei, ar fi făcut Austro-Ungariei propunerea de a lua sub protectoratul ei Albania cu condiția ca cuprinsul noului Stat să fie chivernisit de către sârbi. (A. T. I.).

Pentru granița albaneză. După zările italiene bine informate, puterile atât ale triplei alianțe cât și ale triplei înțelegeri s'ar fi învoit să înălture de acord orice zăbavă în statornicirea hotarelor Albaniei. La acest scop diferitele cabinete din Europa ar lucra ca să netezească ultimele greutăți. Nici o putere n'a propus până acum convocarea conferinței ambasadurilor.

Suntent în măsură a afirma că delegatul englez a formulat o propunere împăciuitoare, care ar putea să ușureze atât mersul lucrărilor cât și deslegarea chestiunii. Această soluție a împu-ternicitului englez a fost suspusă guvernului britanic care, după ce o va cerceta, o va aduce la

cunoștința celorlalte puteri. Pare-se că această soluție ar fi astfel încât ar împăca toate interesele protivnice și ar mulțami pe Austro-Ungaria și pe Italia, care nu pun decât o condiție: anume ca trupele eline să părăsească ținuturile declarate ca albaneze ce le vor ocupa în ziua de 31 Decemvrie.

Tulburările din Mexico. Se comunică din El-Paso că 700 de oameni din trupele guvernamentale au fost surprinși de 1200 de insurgenți, comandați de către Costa, lângă Santa Clara și că au fost aproape cu totul nimicite.

Bulgaria urmărește altă aventură. Ziarul „Le Temps” află din Belgrad: Generalul bulgar, *Savoff*, va rămâne la Constantinopol deoarece e vorba despre o înțelegere turco-bulgară în baza căreia Bulgaria va preda Turciei Tracia; în schimb aceasta îi asigură deplină libertate de acțiune în Macedonia.

Se pare că aceste intenții au fost sugerate Turciei de Italia și Austro-Ungaria. Astfel am avea Grecia și România de partea triplei înțelegeri iar Bulgaria alături de Austro-Ungaria și Italia.

Un nou bloc balcanic. Ziarul „Novoje Wremia” i se comunică dela București că Austria face sfertări enorme ca să organizeze o alianță militară între România, Bulgaria, Turcia și Albania, sub conducerea ei. Formarea acestui bloc e în legătură cu un conflict inevitabil între Austria și Rusia. În caz dacă această alianță din cinele state va eși învingătoare, Austria promite României Basarabia și Timocul; în schimb România va retroceda Bulgariei Dobrogea-Nouă. Bulgaria va mai primi Macedonia, în schimbul căreia va ceda Turciei Tracia, și va mai căpăta dela greci Drama, iar dela ruși cea parte din Caucazia care i s'a luat la 1878.

Albania va primi Serbia veche, iar Austria întreaga Serbie și tot ce se va cuceri dela ruși.

Actuala situație în Rusia. „Neue Zürcher Zeitung” zugrăvește într'un număr mai recent adevărata situație din Rusia. Duma — zice numitul ziar — e un parlament de interelații, căci activitatea ei legislativă e cu totul sterilă. Dispoziția ce stăpânește întreaga populația imperiului rusesc, activitatea guvernului și viața de partid prevestesc izbucnirea unor noi evenimente pentru colosul dela nord. Nemulțămirea populației i-a dimensiuni tot mai mari. La aparență pare că e liniște în imperiul țarului, liniștea aceasta însă e suspectă. Opinia publică e tot mai mult de partea opoziției, care devine tot mai puternică. E interesant că chiar și octobriștii, elementul liberal moderat, înclină asemenea spre revoluție. Foarte semnificativ e discursul vehement al conducătorului octobriștilor, Gutschkow, ținut la congresul orașelor din Rusia, cu care prilej a declarat, că după părerea lui, Rusia se află în fața unei mari revoluții dacă guvernul nu se va schimba. Guvernul rusesc după cum se știe hoiotează și nu-i dă nici o importanță dumei. În timpul crizei internaționale guvernul părea a fi aplicat la concesiuni. Acum însă trecând pericolul din afară guvernul rusesc încearcă sistematic să nimicască constituționalismul din Rusia. Rusia se află la răspântii: sau guvernul va face concesiuni sau va izbucni revoluția.

Reforma triplei alianțe. În cercurile politice din Berlin a făcut mare senzație un articol în ziarul „Post”, în care se face propunere pentru reforma triplei alianțe. Se crede că acest articol ar fi scris din cercurile diplomatice face următoarea propunere:

Tripla alianță, care e numai o alianță defensivă ar trebui lărgită devenind o alianță defensivă și ofensivă. Să se stabilească toate chestiunile, în cari statele aliate ar fi obligate să se sprijinească reciproc între orice fel de împrejurări, în consecință nu numai dacă sunt atacate, ci și în cazul dacă una dintre ele ar ataca. Să se stabilească sfera de acțiune a fiecărui stat. Interesele Austro-Ungariei se concentrează mai cu seamă în Balcani, prin urmăre ei să i se asigure în privința aceasta sprijinul din partea aliaților ei. Italia are interes să-și mențină situația în Marea mediterană. Germania în primul

rând trebuie să-și mențină și desvolte situația de mare putere europeană, iar în al doilea rând de mare putere mondială, câștigându-și puncte de operațiune pentru flota ei. Acest program ar trebui să devină baza triplei alianțe. Din punct de vedere militar fiecare stat din alianță trebuie să se oblige, ca cu un anumit număr să contribuie la forța militară a alianței. În consecință Austro-Ungaria va trebui să-și sporească încă armata, iar Italia marina de război.

Pentru monumentul lui Vlaicu.

Au mai sosit:

* Colecta făcută de d. Dr. A. Ijac, cu ocazia nunții dlui V. Baci din Teiuș (suma 75.40 cor.):

Dr. Aurel Ijac medic, Dr. Ioan Moldovan adv. Aiud, Tit Liviu Bitea dir. de bancă câte 10.—, Dr. Alesandru Nicolescu secr. metr. Blaj, Gavril Rațiu propr. câte 3.—, Valeriu Baciuc contabil 5.—, Ștefan Pop profesor Blaj, Petru Suciu preot, Biró Iános asist. p., Octavian Popa comerciant, Sever Popa comerciant, Ioan Sirb, Ioan Baciuc preot Șoimuș, Beban Gligor jun. econ., Iacob Muntean inv., câte 2.—, Pavel Radu econ., Gligor Bretobu econ., Iacob Muntean I. George, Aurel Pop inv. pens., Glig. Pop cantor, Simion Lucaci inv. pens., Popa Iacob I. Gavrilă econ., Popa Ioan I. Ștef. econ. Raț E-frem econ., Popa Ștefan econ., Muntean Simion morar, Vasiliu Radu econ., Simion Crișan econ., Demetriu Marcu propr. câte 1.—, Traian Belan —.60, Nicolae Crișan econ. —.50, Oara Ștefan econ., Muntean Ioan inv. câte —.40, Ioan Sirbu —.30, Cosma Popa —.20.

Colecta Românilor din Ceica (colectant d. Dr. E. P. Grozda, suma: 67.44 cor.):

Dr. Ioan Iacob avocat și soția 20.—, Dr. George Popovici funct. de bancă Oradea-mare 10.—, Augustin Rezey jude cerc., Dr. Emil P. Grozda avocat, Irena Dr. Grozda n. Popovici, Niza Victoria Grozda, Marius Cornel Grozda, Societatea ocazională Ceica câte 5.—, Paul Moldovan cond. la cart. fund. 3.—, Danilă Stan cassar la oficiul de dare, Ioan Buhas, Gavril Potre invăț. penz., Maria Vereșiu, diurnistă la județul din Ceica câte 1.—, Ioan Pușcașiu servitor la județul din Ceica —.40.

Colecta Românilor din Sicula, colectant preotul Iustin Montia (suma: 17.40 cor.):

Iustin Montia, Gerasim Balint, Coriolan Montian, Petru Berari câte 2.—, Roman Hocuc, Real Dezső, Vasiliu Mărchis, Petru Elenesi, Petru Ardelean, Pavel Negru, Petru Pășcoi, Vasile Căprari, Avram Borcutia câte 1.—, Octavian Montia —.40.

Societatea de lectură „Andrei Șaguna” a studenților în teologie, în 20 Oct. v. a. c. a aranjat o ședință festivă, în memoria celor trei defuncti ai acestui an: Iosif, Chendi și Vlaicu, cu prilejul căreia au binevoit a contribui pentru monumentul lui Vlaicu următorii:

N. Iancu, Dr. Buceșan, adv. câte 5.—, Dr. V. Bologa și dsoarele dela școala de menaj câte 4.—, Dna Dr. Stan, N. Zigre, secret. met., Dr. George Proca, Dr. O. Ghibu, Dr. Nicolae Bălan, Dr. S. Dragomir, E. Todorean, A. Popovici, Comanescu și dna, R. Buceșan, R. Perian câte 2.—, dsoara S. Tulvai, dsoara Fașie, dna I. Rebeș, dna V. Popoviciu, T. Popoviciu, Străjan, I. Oțoiu, R. Simu, Cosma ing., C. Popa, Stroia, G. Dingu, P. Barcian, I. Fulea, Popoviciu, I. Rebeș, Simtion, E. Hocmann, Buga, Dr. S. Filipoi, Cretu, N. N., N. N., N. N. câte 1.—, H. Avram, A. Rohan, N. N. câte —.60, dsoarele L. și M. Popoviciu câte —.50, G. Tulva, dsoarele M. și A. Ivan, N. N., Odor câte —.50 I. Lăpădat, I. Mohan, I. Rohan, S. Drăgoi, Boeriu, T. Selăvoacă, Dr. I. Mateiu câte —.40, I. Manițiu, A. Esca, S. Teposu, I. Maloș câte —.20. Suma totală: 72.90 din cari substrăgându-se spesele efective de 6.60 rămâne: 62.30.

Colecta dlui Dimitrie Toncean pedagog IV., Blaj (suma 4.70 cor.):

Marian T., Maxim Pop, Tatar V., Tonceanu V. c. IV câte 1.—, Lelutiu c. II, Suciu A. c. II, Potezan c. I, câte —.20, Muntean M. c. I. —.10.

Lazar Florian, Reșita	cor.	2.—
Ioan Buzea, Niulașul-mare		20.—
N. Danilă, inginer, Beiuș		10.—
Dr. R. Pașca, avocat, Câmpeni		20.—
I. E. Toroutiu, Ițcani (Bucovina)		8.—
Vasile Vaianțu, inv. pens., Timisoara		2,20
Gh. Stefan, Târgul-Murășului		10.—
N. Bolocan, Turnu-Severin		5.—
Frații Breazu, Locușteni		5.—
Simion Vițian, N. Slatina		5.—
Dumitru Oneș, Poleți-Ilva		1.—

INFORMAȚIUNI

Arad, 12 Noemvrie 1913.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță vreme moderată.

Prognostic telegrafic: vreme moderată, în multe părți ploaie.

Temperatura la amiazi a fost 7.0 C.

Tisza dă voie și Tisza refuză. Trupa dlui Antonescu are concesiune să cerceteze orașele din Ungaria. Un dar, o milostivire de-a contelui cu mâna de fer. Dar că ce înseamnă concesiunea aceasta arată ultima faptă a bihorenilor dlui Tisza.

Trupa Antonescu a cerut voie pentru 2 reprezentatii în Oradea-mare. Directorul a adus chestiunea cedării teatrului pe 2 zile, înaintea comisiei teatrale. Comisia teatrală a pus la cântar importanța culturală a teatrului românesc, și a enunțat de un păcat în contra conștiinței naționale cedarea teatrului fără asigurarea reciprocității. Reciprocitatea ar însemna că actorii dela Oradea-mare să joace în teatrul național din București. Modestia e măsura meritului, zice o vorbă românească. Actorii dela Oradea-mare sunt destul de modești când voiesc să ajungă la București! Și mai întrebăm apoi pentru cine voiesc să se ducă la București? Patru voturi contra cedării, au majorizat pe cei trei cari se gândeau mai europenește.

Dar s'a întâmplat în țara lui Tisza, care a dat concesiunea.

D. Take Ionescu la Atena. La prânzul oferit de d. primministru Venizelos în sala hotelului „Grande Bretagne” au participat 58 de persoane, printre cari toți miniștrii cu doamnele, ambasadorii cu doamnele, mareșalul curței, prima doamnă de onoare a reginei și alte personalități militare și civile. Prânzul a avut un caracter strict oficial. Muzica militară a cântat diferite arii.

D. Venizelos a rostit la șampanie următorul toast:

„Ridic paharul meu în onoarea eminentului om de stat, care e oaspele nostru și o doamnă sale soții, preagrațioasa dnă Ionescu. N'am cuvinte să vă arăt, scumpul meu ministru, cât suntem de fericiți de vizita d-v., care ne oferă prilejul de a răspunde într-o măsură oarecare largi și neuitatei ospitalității pe care România ne-a acordat-o în timpul conferinței pentru încheierea păcii ce poartă numele frumoasei d-v. capitale.

Acest tratat, care poartă și semnătura d-v. și la încheierea căruia țara d-v. și d-v. personal ați fost printre factorii cei mai importanți, asigurând adevăratul echilibru în Balcani, va constitui pe viitor harta fundamentală a acestei peninsule orientale a Europei, chezușind pacea prin concursul statelor cari au colaborat la încheierea sa și constituind baza apropierii lor din zi în zi mai strânsă. Sunt adânc încredințat că acest tratat va fi unul din cele mai importante și din cele mai fericite popasuri în istoria acestor țări.

Beau pentru prosperitatea și mărirea României”.

D. Take Ionescu răspunde:

„Ridicând paharul spre a bea în sănătatea d-v., îngăduiți-mi, d-le președinte, să încep prin a vă exprima toată grațitudinea mea pentru primirea atât de cordială și mișcătoare ce mi s'a făcut. Nu veți lua în nume de rău, dacă în această grațitudine pun în primul rând populația din Pireu și Atena, a cărei atitudine m-a mișcat adânc și mi va rămâne în inimă ca o amintire neștersă despre șederea mea printre d-v.

De mult ar fi trebuit să viu pe acest pământ sacru și să admir atimintă deodată cu gândul, nemuritoare cetate Acropolis, care sintetizează cea mai mare sfortare omenească spre frumosul etern, să visez pe acest pământ unde a înflorit un popor a cărui istorie se confundă cu aceea a cugetării umane. Mă simt totuși fericit că întâia mea vizită aci vine atât de curând după tratatul din București, acest tratat care a închis un întreg trecut și a pus temelile vieții viitoare a poporului care locuiește în acest colț al Europei.

Tratatul din București, ca toate operele omenești, e produsul străduințelor și aventurilor națiunilor, dar la toate acestea se poate adăoga inteligența acelor cari la un moment dat au onoarea și sarcina de a le reprezenta. Inteligența d-v. atât de frumoasă, de cumpătată și atât de luminată și sincera d-v. iubire de adevăr, pe care le-am putut admira dela prima noastră întâlnire acum aproape un an, au fost, dle președinte, factori hotărâtori. Acest tratat, la care am avut fericirea a colabora, l-ați definit admirabil când l-ați numit o hartă fundamentală și prin urmare baza de apropiere dintre România și Grecia, amândouă țări atât de iubitoare de pace și între cari mi-e cu neputință să văd cauze de neînțelegeri.

Sunt sigur că viitorul va dovedi măreția operei noastre comune și, — dacă istoria va uita numele acelor cari au semnat tratatul, nepăstrând ca de obicei decât pe acelea ale suveranilor și ale popoarelor, — nu-i mai puțin adevărat că găsind în adâncul convingerii noastre sentimente, că ne-am slujit țările cu credință și chiar prin aceasta cauza păcii și civilizației, avem îndeajuns unica răsplătă la care ai drept să năzuiești când ți-ai făcut datoria. De aceea, dle președinte, ridicându-mă ca să bem în sănătatea d-v., beau pentru mărirea, prosperitatea și fericirea Greciei”.

Consiiliul municipal al Atenei a hotărât că una din străzile principale ale capitalei Greciei să fie numită strada „București”.

Sâmbătă la orele patru a avut loc o mare solemnitate la Universitate, la care au luat parte tot senatul universitar, profesorii și miniștrii. Rectorul universității a rostit o scurtă cuvântare, salutând pe dlul Take Ionescu și proclamându-l apoi, în numele senatului universitar, doctor al universității elene. Acest titlu nu îl au decât Clemenceau și încă o personalitate. Al treilea doctor a fost Gladstone. Take Ionescu va fi acum al patrulea doctor al Universității elene.

După cuvântarea rectorului, a răspuns d. Take Ionescu care a mulțumit pentru onoarea ce i se face. Cuvintele dlui Take Ionescu au făcut o adâncă impresiune și au fost călduros applaudate.

Societatea de archeologie elenă a proclamat pe d. Take Ionescu membru de onoare, și întregul comitet al societății a remis ministrului român diploma.

Luni s'au încheiat serbările oficiale date în onoarea înaltului oaspe român.

Intregă presa grecească atribuie o mare însemnătate vizitei dlui Take Ionescu. Unele ziare afirmă că această vizită are de scop punerea bazelor unei alianțe între România și Grecia. Se mai afirmă că se va semna o convenție postală între cele două state.

Insemnătatea politică a acestei vizite pare a fi fost bănuită și de d. Talaat-bey, ministrul de interne al Turciei, care a vizitat pe d. Take Ionescu în trecerea prin Constantinopol. În cercurile mai autorizate se crede că această vizită poate influența asupra înțelegerii turco-grecești.

În cercurile grecești se vorbește de importanța politică a vizitei dlui Take Ionescu. S'a acreditat aci părerea, că e vorba de stabilirea triplei înțelegeri între Grecia, Serbia și România.

Această supozitie este comentată de presa grecească și populațiunea o discută cu interes.

D. Take Ionescu în cursul călătoriei sale a tagăduit că ar avea vre-o misiune, și a stăruit, să se creadă, că nu face decât o călătorie de plăcere. Aci însă, nimeni nu vrea să creadă în caracterul particular al vizitei, deși oficialitatea

grecească susține și ea că nu este vorba de politică.

D. general Theodor Văcărescu din retragere, din București autorul „Războiului pentru independență”, serie acum o importantă lucrare istorică asupra Domniei regelui Carol. Lucarea va apare în anul 1916, cu ocazia jubileului de 50 de ani de domnie al M. S. regelui Carol. Multe din documentele întrebunțate de d. Văcărescu au fost supuse controlului M. S. regelui Carol.

O intervenție a României la Sofia. Ziarul bulgar „Dnevnik” anunță că guvernul român a făcut noi intervenții la Sofia privitor la legarea căilor ferate române cu rețeaua bulgară și construirea unui pod peste Dunăre la Șistov. Guvernul bulgar a răspuns că va încerca tratativele.

Sfințirea bisericii din Ateaș. Duminecă în 9 Noemvrie st. n. a avut loc sfințirea bisericii din comuna Ateaș (tractul Tinca) fiind de față protopopul tractului S. S. Nicolae Roesin, asistat de patru preoți.

Noua biserică care a costat aproape 30 mii coroane, s'a zidit prin stăruința domnă a vrednicului primar Teodor Gâte.

Sfințirea școlii confesionale gr. or. din Feldioara. Duminecă în 16 Noemvrie a. e. va avea loc sfințirea școlii confesionale gr. or. române din Feldioara. La orele 11 a. m. se va săvârși actul sfințirii cu asistența obicinuită de P. O. domn Dr. Vasile Saftu protopresbiterul tractului.

După serviciul divin va urma masă comună la Hotelul comunal.

Seara la orele 7 corul plugarilor români din loc va aranja o producție teatrală-muzicală, urmată de dans.

Venitul curat e destinat școlii.

Nou avocat român. D. Dr. Lionel Blaga anunță că și-a deschis cancelaria advocațională în Sebeșul-săsesc, strada Siculorum Nr. 4 (lângă judecătoria cereală, în curte la farmacia cea mare.)

Alianța româno-sârbo-greacă? Corespondentul din Atena al ziarului „Daily Telegraph” telegrafiază următoarele despre vizita dlui Take Ionescu:

Sunt în măsură să confirm că principiul unei alianțe româno-sârbo-greacă a fost acceptat de guvernul român încă în timpul conferinței de pace din București. Situația nesigură de până acum din Balcani a târâgănit până acum tratativele, însă de îndată ce va fi rezolvită chestia albaneză, tratativele între cele trei puteri vor fi reluate.

Influențele politice cari dirijează politica externă a României se deosebesc de cele cari dirijează politica externă a Greciei și Serbiei.

După cât mi se asigură, aceasta e greutatea principală a înfăptuirii alianței proiectată și vizita dlui Take Ionescu nu e străină de această greutate.

Aviatorul Daucourt în Turcia. Aviatorul Daucourt și mecanicul Roux au aterizat la Podina, pe Marea Neagră, în apropiere de capul Malatra, și au trimis un curier la Ceatalgea spre a înștiința autoritățile otomane. Amândoi sunt în perfectă sănătate.

Svon de abdicarea regelui Ferdinand. Ziarul „Balkan” serie: Cercurile politice sunt informate că regele Ferdinand va abdică în favoarea principelui Boris.

Turcia vrea să-și urce tarifa vamală. După o telegramă din Viena, ambasadorul Turciei la Viena l'a vizitat ieri pe contele Berchtold aducându-i la cunoștință că guvernul otoman doarește să urce tarifa vamală cu 4 procente pentru toate mărfurile importate din străinătate. Deoarece însă Turcia își poate urca tarifa vamală pentru mărfurile din străinătate numai cu învoirea marilor puteri, guvernul otoman a început deja tratativele în acest senz. Austro-Ungaria încă nu a dat un răspuns în privința aceasta. Cele mai multe puteri după cum se anunță și-ar fi dat deja învoirea. Afară de aceasta Turcia vrea să înființeze mai multe monopoliuri, voind astfel să-și acopere enormele cheltuieli ce le-a avut.

Premiul Nobel. După cum se anunță din Stockholm academia de știință de acolo a votat premiul Nobel pentru fizică profesorului dela universitatea din Leyden Kammerlich-Onnes iar cel pentru chimie profesorului dela universitatea din Zürich Alfred Werner. Fiecare premiu în anul acesta e de 197.000 franci.

Micii dorobanți. Ni se scrie din București: Pe lângă regimentul 37 Botoșani există 24 de „micii dorobanți” și anume copii găsiți în oraș orfanj amenințați a deveni vagabonzi. Ei au vârsta de 8 și 14 ani. Crescuți sub regim militar, ei sunt ținuți în școală de către regiment. Destinația lor este de a se scoate din ei buni plutonieri sau chiar ofițeri instructori. Fapta d-lui colonel Petala, comandantul reg. 37, vorbește dela sine și este lăudată de întregul oraș, căci s'au salvat dela pieirea morală 24 copii nenorociți.

Multe regimente ar putea imita exemplul, furnizându-și astfel cele mai bune cadre instructoare pentru viitor, și redând societății ca indivizi folositori pe acei pentru care soarta a fost vitregă.

Ultimul Americii către președintele Huerta. Se afirmă că guvernul din Washington a remis președintelui mexican Huerta un ultimatum cu termen de 72 ore.

Din pricina turburărilor lăuntrice din Mexico, s'a suspendat ori ce expediare de mărfuri în republica mexicană.

Furt la azilul „Elena Doamna”. Ziarul „Seara” din București anunță:

La azilul Elena Doamna, din șoseaua Pandurilor, s'a comis ieri noapte un îndrăzneț și însemnat furt.

Niște hoți, cari până acum nu au putut fi încă descoperiți, au pătruns prin spargere în dormitorul directorului școlii dna Adela Proca și au furat dintr'un sîpet o casetă de fier.

Hoții s'au coborât apoi în curtea școlii și au spart caseta, furând conținutul ei, bancnote românești în valoare de 9000 lei.

Furtul acesta îndrăzneț a fost descoperit abia ieri dimineață. Un servitor al școlii a găsit gasetă și a dus-o doamnei Proca.

S'a anunțat imediat poliția de siguranță. D. Rafael inspectorul șef al siguranței, a stat ieri toată ziua la azil făcând cercetări.

Bănuielele cele mai multe cad asupra unui servitor care e deținut, dar care refuză să facă vre-o mărturisire susținând că e nevinovat.

Cercetările au stabilit că hoțul sau hoții, au pătruns în dormitorul directorului în timpul nopții când doamna Proca dormea și au reușit să săvârșească furtul fără a atrage atenția d-sale.

Banii furati aparțineau școlii.

Caz de moarte. În 7 Noembrie a încetat din viață în Oradea-mare **Dr. Ionel Bunu**, candidat de avocat după o boală grea.

Rămășițele pământești ale defunctului se vor depune spre vecinica odihnă în cimitirul bisericii gr. or. din Vărad-Ujváros în 9 Noembrie c.

În 9 l. c. a încetat din viață în comuna Căcova (com. Caraș) harnicul preot Martin Pincu. Rămășițele lui pământești au fost petrecute la groapă de zece preoți și de toți poporenii săi. Odihnească în pace!

Revizuirea tratatului anglo-japonez. Ziarul „Sun” din New-York publică următoarea știre senzatională: În ziua de 3 Octomvrie st. n. guvernul Japoniei a invitat guvernul englez ca să clarifice chestia alianței dintre Anglia și Japonia, într'u cât tratatul nu mai coresponde situației create în urma ultimelor evenimente din Extremul Orient, fiind chiar defavorabil intereselor Japoniei din punct de vedere al politicii interne cât și externe. După prezentarea acestei note, ministrul englez de externe a cerut guvernului japonez explicații. Acesta a răspuns că tratatul dintre Japonia și Anglia a devenit impopular în Japonia, de când au fost votate în Canada și Australia cunoscutele legi anti-japoneze. Sir Edward Grey a răspuns că guvernul englez nu poate fi făcut responsabil pentru actele guvernelor din colonii.

Ziarul citat adaogă că Japonia e îndârjită din cauză că pe când guvernul japonez cerea Chinei satisfacție pentru evenimentele din Nan-king, Anglia, prin nota remisă guvernului din

Tokio, califica pretențiile Japoniei ca exagerate și nedrepte.

În nota adresată guvernului englez, Japonia declară că dorește să trateze asupra contradicțiilor anglo-japoneze, înainte de a recurge la măsuri extreme față de China.

Dela tinerimeai academice din Orade. La 9 Noembrie a avut loc în Oradea mare serata de cunoștință a studenților dela drept. La această serată a luat parte un număr mare de intelectuali români, cum nu se prea obișnuiește de-o vremea. D. I. Urdea i-a salutat pe oaspeții în numele studenției. Din partea oaspeților a răspuns d. Coriolan Pap exprimându-și dorința de a vedea înfăptuită o mai vie viață socială în Orade, o viață socială cum a fost în trecutul apropiat. Mai vorbește studentul la drept d. I. Radu. În veselie generală s'a sfârșit această frumoasă serbară și participanții au plecat la vetrele lor, întrezărind zile mai bune, viață mai românească în acest oraș negrit de faima meschină a unor nune blăstămate.

Cel mai mare diametru al pământului. Se pare că cel mai mare diametru al pământului trebuie să se găsească în regiunea Himalaia, unde oare-cari vârfuri ating mai mult de 8 klm. de-asupra nivelului mării. Dar lanțul asiatic este prea depărtat de ecuator; de altă parte, cealaltă extremitate a diametrului care trece prin Himalaia cade în marile adâncimi ale oceanului Pacific.

Dacă lăsăm la o parte cel mai mare diametru absolut al pământului și căutăm punctul suprafeței unde s'ar atinge maximum, găsim — după Haeckel — vârful muntei Chimborazo, situat în republica Ecuador și care prezintă o înălțime de 6320 m. deasupra nivelului oceanului Pacific. Antipodul acestui loc e în strâmtoarea Malacca. Diametrul terestru atinge — în aceste puncte 12.761 klm.

Nouii școli de aeronautică în Italia. Se anunță din Roma: Dou noui școli de hidroaeronautică vor fi înființate în curând, una la Santa Margherita iar alta la Neapoli.

Escadra italiană la Rhodos. Prima diviziune din escadra a doua italiană, compusă din vasele „Regina Elena, Roma, Neapoli și pusă ub comanda Ducelui Abruzilor, a plecat din Spezia spre Neapoli, de unde va merge la Rhodos pe la jumătatea lunei curente.

Palatul ambasadei italiene la Viena. În curând ambasada italiană din Viena se va instala în noua sa rezidență, în palatul prințului Palffy, complex restaurat și reînnoit de artiștii italieni. Mobilierul artistic și bogat a fost lucrat în Italia. Palatul a aparținut pe vremuri prințului Metternich, vestitul cancelar.

O misiune militară germană în Tracia și Macedonia. Se anunță din Constantinopol: A sosit astăzi aici o misiune militară germană ce după cât scrie ziarul „Tanine”, e însărcinată de marele stat major german cu cercetarea pozițiilor cari au format teatrul războiului din Tracia și din Macedonia.

„CALENDARUL PARTIDULUI NAȚIONAL”

din Ungaria și Transilvania, care în curând va ieși de sub tipar, e cel mai de seamă din calendarele românești de aici. Bogat în ilustrații de o execuție strălucită și neîntrecută. Calendarul cuprinde un foarte bogat material literar. Prețul calendarului e 60 fileri, pentru care preț oricine poate avea o podoabă în oasă. La comenzi se adaugă 20 fileri pentru porto postal. Se poate comanda de pe acum la: **Librăria „Concordia”** („Tribuna”) în Arad, Str. Deák Ferencz nr. 20.

Se caută Nrii 1—2—3 din anul I al revistei „Cultura Creștină” și sumarul anului I și II. Cei cari dispun de acești numeri să scrie Librăriei „Concordia” din Arad.

x **Știre medicală.** Dr. med. univ. **Ștefan Tămășdan**, specialist în arta dantistică cu 1 Noembrie st. n. își va muta locuința în strada **Jozseffőherceg ut nr. 22** parter (palatul Acev. Tt 1517—10.

x **Din esența mea** se poate pregăti o **economisire** rum, rachiu și coniac. **Esență pentru 1**

litru 50 fileri de 200% ieftin acasă după carte ușor și curat licher. Rachiu alai, Anisette, Pier-sică, Benedictin, Chartreus, Pere imperiale, Amar, Chimin, Cafea, Coniac, Marasquimo, Rozze, Vanilia, **Esență pentru 1 litru rum**, de Amanas și rum de lamaica **32 fileri. Esență pentru 1 litru spirt de 96% rafinat 2 cor. 20 fil.** Părul cărunt și mustația căruntă se opresc bine cu vopseaua „IDEAL” pentru păr care e nestricăcioasă. Prețul 3 cor. Se află de vânzare în toată coloarea la **Fekete Mihály**, droguerie la „Inger” în Murăș-Oșorheiu (Marosvásárhely). (Fe 1253).

x **Dr. Aurel Socol** avocat în Cluj și-a mutat cancelaria avocațială în **str. Deák Ferenc Nr. 35.** (So 1547).

Cronica socială.

Producțiune muzicală-teatrală în Miercurea. Reuniunea română de cântări și teatru va aranja Duminecă în 16 Noembrie o producțiune muzicală-teatrală în sala dela hotel I. Ciurugă în Miercurea.

Se vor cânta mai multe bucăți din compozitori români și se vor juca: „Curiozitatea femeiească” piesă într'un act și „Slugă la doi stăpâni” comedie în două acte de Zaharia Bărsan.

Adunarea generală a desp. Vișău-Iza al „Astrei”. La 7 Decembrie n. se va ținea adunarea generală a desp. Vișău-Iza al Asociației în comuna Vișăul de jos.

Din programul bogat amintim prelegerea agronomică ce va ține-o conferențiarul agronomic al „Astrei.”

Adunarea desp. Hida-Huedin al Asociației. În 23 Noembrie se va ținea în localul școlii românești din Almașul-mare adunarea anuală a despărțământului Hida-Huedin al „Astrei.”

Pe lângă chestiunile de birou va avea loc și o conferință a dlui Vasile Idu învățător în Almaș.

Adunarea de toamnă a învățătorilor din desp. Tinca se va ținea în 20 Noembrie st. n. în școala gr. or. din Homorog. Sunt invitați toți sprijinitorii acestei reuniuni.

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 12 Noembrie.

Grâu pe Aprilie 1914	cor. 11.25
Secară pe Aprilie 1914	cor. 8. 77
Ovăș pe Aprilie 1914	cor. 7. 25
Porumb pe Maiu 1914	cor. 6.29

POȘTA REDACȚIEI.

Manuscrisele nu se înapolază.

I. S. Roșia. Nu ne putem angaja pentru publicații atât de închise. De tipărit — numai pe cheltuiala dv.

M. C. Poezia „Te duseși departe” ne pare copiată, — dar nici așa nu e publicabilă.

B. I. Gh. Govora. N'am găsit pe nimeni cine să primească ofertul dtale.

V. G. și G. D. Sz. Istrău. Adresați-vă consistorului. Ziarul n'are loc pentru asemenea chestiuni.

S. C. Geoagiul de sus. Ajunge cât s'a publicat. Cele scrise de dv. sunt cunoscute celor competenți. Mulțumiri.

C. F. Iași. Condițiile despre cari ne întrebați nu le știm încă. Până când se va lua vre-o hotărâre va mai trece nițică vreme. La timpul său — credem — se va publica concurs, cum se obișnuiește.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Petru Rocin, Vecerd. Am primit 7 cor. ca abonament pe quart. IV. 1913.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

TEATRUL „APOLLO”

strada Zrinyi, palatul contelui Bohus.

In 13, 14 și 15 Noemvrie n.

Opera măiastră a lui
REINHARDT

Insula fericitilor
(Boldogok szigete)
joc vesel de tablouri în 6 acte.

Reprezentațiile încep la ora 5 d. a.

Biletele cu favor nu sunt valabile.

O moșie în comuna Halmi (comună mare, gașă, telefon, perceptorat, judecârie în loc) aproape de Sătmar (a doua gară). în estenziune de 476 jugere, bine provăzute cu unelte economice, vite etc. se vinde din mână liberă.

Observ, că este și datorie întabulată în sumă de 82.000 mii cor.

Doritorii de a o cumpăra să se adreseze proprietarului moșiei:

Demeter Lajos,
administrator domeniial
în Presaca de Secaș — Székásgyepü
up. Pókafalva (Alsófehér m.). (De 1536)

Caut

un comis de prăvălie
tânăr, pentru despărțământul de manufactură.

Un practicant din familie bună
absolvent de 2
— 3 clase gimnaziale, reale sau civile.

Condițiunile sunt foarte favorabile!

(Ra 1541) **Nicolae Răchitan,**
Săsciori-Szászcsór (Szeben m.)

Apotecă de vândut urgent!

care se află într-o comună frunțasă și mare, curat românească, cu condițiuni foarte favorabile. Reflectantul poate fi eventual și necăsătorit, având ocazie de a face aici în loc o parte foarte bună. Reflectanții să se adreseze lui **Nicolaiță Manta**, apotecar în **Sajtény** (com. Csanád). (Ma 1543)

ANUNȚ.

În comuna Bătrina cercul Ilia-Mureșană se află o casă cu drept de birt și trafic de vânzare, casa e nouă și în loc corespunzător, comuna are 200 numere de case prețul 5000 coroane, voitori se pot adresa la **George Muntean**, Bătrina up H. Dobra. Mu 1542

Bătăturile,

scortosenia pielii, urciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”

1 sticlă 1 cor., francată
1 coroașă 40 fil., 3 sticle
franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „CORDANĂ” în Győr.

ANUNȚURI

SE PRIMESC CU PREȚURI
MODERATE LA ADMINISTRA-

— — ȚIA ACESTUI ZIAR. — —

TELEFON: 750.

VINURI
vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 82 fil. — Rizling 86 fil. — Roșu 1 cor. — Siller 78 fil. — Carbenet 1:10

Vinuri noi: Rizling 62 fil.; — Siller 60 fil.; — alb 58 fil.

Expediez la dorință în sticle și în cantitate mai mică vin.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

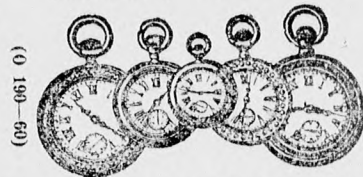
Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru Calitatea vinului garantez.

Be 947

Petru Benea
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

CAROL ORENDI junior,
orologier și aurar.

ATELIER DE REPARAT OROLOAGE ȘI BIJUTERII
NAGYVÁRAD, Teleki utca 24.

(0 190-60)

Reparaturi speciale de oroloage și bijuterii, pe lângă garanția. Atelier provăzute cu cele mai moderne mașini. Ține în depozit toate părțile constitutive existente de oroloage. Asigurarea oroloageilor și a sticlelor dela oroloage contra spargerii. Reparaturi de oroloage de precisiune. Prețuri ieftine. Lucrare esecelentă.

Beutură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvalescență.

Întărește producerea sângelui, întărește mușchii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari . . . Cor. 3:50
" " " mică . . . " 2:-

Se capătă în toate apotecele. — Depozitul principal la

GUIDO FABRITIUS,
Fa 1047 apotecar în Sibiu.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat lemne

Intreprindere de firez-motor

„Hunyadi”

Arad, str. Kossuth nr. 9. Telefon 658.

unde se capătă în permanență lemne foarte bune uscate și creparte, transportate acasă în saci plumbuiți. 100 kigr., pe 3 tăieturi 3 cor. Lemne în stânci și vagoane cu prețuri foarte ieftine. — La dorință mergem acasă și ne angajăm pentru tăiatul lemnului cu firezul nostru motor. — Principiul nostru este serviciu prompt și conștiințios. — Scanduri întrebunțate, de diferite grosimi, bune, se vând cu prețuri foarte ieftine. (Ha 148)

IDA GUGGENBERGER,
fotograf
MEDIAȘ (Medgyes), Marksplatz No 14.
Erzsébetváros — strada Elisabet No 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măști de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți postale cu fotografii, fotografii pe porțelan pe pietrii monumentale, după orice fotografii. Comandele din provincie execută prompt și conștient.

(G 466)

Montați de ghețe de toamnă.

Ghețe de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16.50 și 20.50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Magazin de ghețe

ARAD

TIMIȘOARA

Strada, nr. 71

(Telefon) Căminul, nr. 10.

Dacă suferi în dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA” (purgativul de fier) ^{a lui} SÁNDOR,

care curățește stomacul și intestinele de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedică incinerile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârciuri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 2.50 fil., 12 sticle 5 coroane. Efectul purgativei de fier „LAXA” va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul” balsam de stomac ^{a lui} SÁNDOR

„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soi de morburii de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ, în cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndurările de lipsă costă 1.20 fileri

Originalul „LAXA” și „REGENOLUL” se poate afla la preparatorul original:

SÁNDOR ZOLTÁN

farmacist în Erdőscentgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL” la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sporocasa ung. 28,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloacește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grădinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbajii de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca avizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”), AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉKÉS, CSANÁD, BIHOB, TIKIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN **ARAD str. Jozseffherceg nr. 1** (lângă Banca „Victoria”).
Telefon nr. 850

Ba 240—166)

Agentura principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvár), Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA”.

Am onoare a recomanda on. public din Arad și din provincie
Prăvălia mea de ghetе, pălării și albituri
 precum și totfelul de obiecte pentru modă.

Pi 1851

Mare asortiment în noutăți de toamnă

Rog sprijinul on. public român.

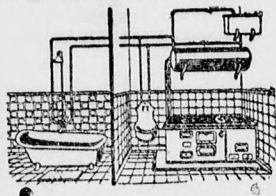
:: Cu deosebită stimă:

IOAN PINTEA, comerciant de
 modă p. bărbați
ARAD, str. Deák-Ferenc nr. 4. (vis-à-vis de Li-
 brăria diecezană.)

Singura prăvălie românească în Arad.

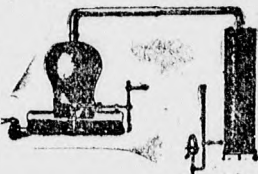
DIMITRIE BODEA, ARAMAR ȘI CONSTRUC-
 TOR DE APADUCT
ARAD, str. Deák-Ferencz nr. 20. (Casa „Concordiei”).

Am onoare a aduce la cunoștința mult on. public românesc, că mi-am deschis un atelier de aramie în str. Deák-Ferencz nr. 20, (fosta casă »Tribuna«, unde execut tot soiul de lucrări de aramă precum și orice lucrări de apaducte. Construiesc cazane pentru fertul rachiei, precum și altecele. Execut cu cea mai mare atențiune totfelul de reparaturi pe lângă prețuri moderate. Lucru prompt și conștiințios. — Rugând bine-

voitorul sprijin
 semnez cu stimă:

Dimitrie Bodea
 aramar și construc-
 tor de apaduct.

Bo 1582

ZADARNIC CAUȚI D-TA

(A 1502)

ghete frumoase, bune și elegante, căci nu vei găsi câtă vreme nu vei merge să-ți cumperi ghetе dela „Ciobota roșie” (Piros cizma) a „Asociațiunii călțunarilor din Arad” («Aradi czipészek termelő szövetségese») piața Libertății Szabadság-tér) nr. 14 — Asortiment foarte bogat de totfelul de ghetе pentru bărbați, femei și copii, ghetе pentru picioare bolnave, etc., executate elegant, din material durabil.

O SINGURĂ INCERCARE VĂ VA CONVINȘE.
Asociațiunea călțunarilor din Arad, piața Li-
 bertății 14.

JUSTIN OLARI.

SCHWALB ADOLF fia **VILMOS**

tinichigiu și mler.

BUDAPEST, VII. Varseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bu-
 oătărie și gospodărie, unelte
 pentru miere. Fabricate de spe-
 cialitate: măsuri de litru din
 tinichea albă ori nickel, cano
 pentru olei, laok ori petroleu,
 faole, lămpi de carbid și alte
 articole tehnice.

Cassete pentru bani.
 Catalog trimit gratuit și
 franco.

Distins cu medalia de stat.

Ru 1501

Rubin Jakab, ceasornicar
 artistic

absolvent al școlii de specialitate din Lipsca.

Atelier specialist pentru repararea ceasornicelor.

ARAD, str. Vörösmarty; intrarea prin str. Petőfi.

Execută totfelul de ceasuri și bijuterii, după desen sau
 modeluri, reparaază cu specialitate. Ceasuri specialiste cu
 cronometru, cu signal în orice formă. Orice ceas cu
 cheie îl straformă pentru tragere remontoir.

Comandele din provincă se execută prompt.

Plugul „JURENAK”

brevetat

mecanism simplu,
 întrebuintare ușoară,
 regulare ușoară,
 cu aproape 50% ară mai mult,
 ” ” 30% reclamă mai puțină putere,
 este cel mai perfect și este plugul viitorului,

Catalog de prețuri trimite cu plăcere:

(Ju 425)

„Jurenák” szab. ekegyár részvénytárs. Marosvásárhely.

Atelier modern pentru curățirea hainelor.

Curățire modernă și foarte frumoasă a hal-
 nelor de sadă, batist, eponge, pânză etc.

Se primește spre curățire și călcare haine de bărbați.

Vopsire modernă de haine în culori la modă.

Knapp Sándor, Arad

Institut de vopsitorie, curățire chimică și spălarea cu aburi a albiturilor.

Local de primire: colțul străzii Weitzer János, vis-à-vis de posta
 principală. Stabilimentul: str. Magyar-utca nr. 26. — Comenzile
 din provincie se execută prompt și conștiințios. Ka 1247